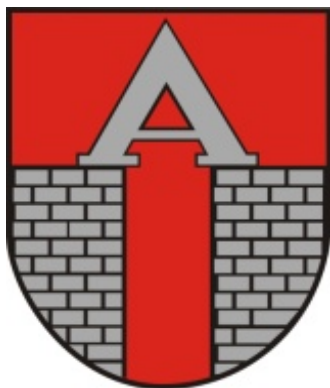

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Aleksandrów Łódzki na lata 2018 - 2024

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2017 poz. 1769)

„ Art. 17. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka ... „

Spis treści

CZEŚĆ I WPROWADZAJĄCA	3
1. WSTĘP	3
2. PROCEDURA POWSTAWANIA DOKUMENTU	5
2.1. PODSTAWY PRAWNE.....	5
2.2 PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ	10
 CZEŚĆ II ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA	11
1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA	11
2. DEMOGRAFIA.....	13
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	20
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	23
5. GOSPODARKA	24
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	24
7. EDUKACJA I KULTURA.....	26
8. OCHRONA ZDROWIA.....	30
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	34
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	41
11. POMOC SPOŁECZNA	45
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	51
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	52
14. BEZROBOCIE	53
15. BEZDOMNOŚĆ.....	58
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	61
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	67
18. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZY POMOCY ANALIZY SWOT I SMART	71
 CZEŚĆ III PROGRAMOWA	73
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	73
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	85
3. RAMY FINANSOWE.....	85
UWAGI KOŃCOWE	86

CZEŚĆ I WPROWADZAJĄCA

1. WSTĘP

Opracowanie i realizacja **Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych** zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 12 marca 2014 roku o pomocy społecznej jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Niniejsza Strategia wpisuje się, w założenia programowe innych dokumentów strategicznych: na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym oraz samorządowym.

Co, do zasady jej głównym założeniem strategicznym jest zmniejszenie skali czy też usuwanie skutków problemów dotkliwych dla mieszkańców gminy Aleksandrów Łódzki. **Ważnymi działaniami są: rozpoznanie kluczowych problemów, stawianie diagnozy, aby następnie opracować i realizować programy w obszarze integracji i pomocy społecznej. Zaliczyć do nich można programy profilaktyczne, naprawcze, aktywizacyjne, edukacyjne z wybranego obszaru tematycznego.**

W przypadku gminy Aleksandrów Łódzki z przeprowadzonych badań wynika, że najbardziej dotkliwe są problemy dotyczące: bezpieczeństwa i ochrony prawnej mieszkańców, bezrobocia i skutków za tym idących, kryzysu w rodzinie, osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. Pomimo widocznej aktywności społecznej mieszkańców nadal wymagane jest propagowanie partycypacji społecznej, tak by mieszkańcy bardziej angażowali swój potencjał i możliwości podczas prowadzonych konsultacji społecznych, czy byli jeszcze bardziej aktywni w tworzeniu wydatków w ramach budżetu obywatelskiego.

Dlatego misja niniejszej Strategii wyrażać się ma we wspólnych działaniach administracji samorządowej, partnerów społecznych i gospodarczych na rzecz:

1. Rozwoju lokalnej demokracji;
2. Integracji społecznej;
3. Przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
4. Równości szans i niedyskryminacji;
5. Niepowielania stereotypów;
6. Zapobiegania inkluzji społecznej;
7. Wspomagania procesu włączenia społecznego w szczególności osób ubogich, zagrożonych wykluczeniem społecznym, wykluczonych społecznie.

Strategia jest narzędziem służącym do zmiany rzeczywistości społecznej. Jest niezbędna przy realizacji celów polityki społecznej, w tym podczas opracowania i realizacji programów i projektów aktywizacyjnych oraz z obszaru zabezpieczenia socjalnego.

Nade wszystko kierunki rozwoju społecznego samorządu wyznacza Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów Łódzki na lata 2014-2020, a Gminna Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2024 wpisuje się w jej cel strategiczny II – Rozwój bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i publicznego oraz w cele operacyjne: II.1 Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych; II.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu; II.3 Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych.

Jej opracowanie oraz realizacja było, jest i będzie procesem wieloetapowym, który ze względu na zmienność uwarunkowań społeczno-gospodarczych podlega ewolucji i wymaga permanentnej ewaluacji. Naturalny proces zmian społecznych wymaga interdyscyplinarnego zaangażowania - do realizacji celów strategicznych i operacyjnych przyjętych w niniejszym dokumencie. Stąd konieczność zaangażowania wielu instytucji i organizacji, które będą uzupełniać i wspierająco realizować cele operacyjne oraz będą prowadzić permanentny monitoring osiąganych wskaźników realizacji tych celów.

W procesie tworzenia dokumentu uczestniczyli przedstawiciele instytucji pomocy społecznej, samorządu lokalnego, rynku pracy, ochrony zdrowia, oświaty, kultury, policji, sądownictwa. Cenne było zaangażowanie przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz mieszkańców gminy.

Trafne postawienie diagnozy problemów społecznych występujących w Gminie, a następnie znalezienie skutecznych rozwiązań wymagało dobrego rozpoznania sytuacji problemowej. W tym celu m.in. zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej mieszkańców. Ich wyniki przyczyniły się do sformułowania odpowiednich celów strategicznych, jak również do opracowania kierunków działań (cele operacyjne). Następnie przeprowadzono konsultacje (społeczne) z terenowymi pracownikami socjalnymi, którzy pomogli w doprecyzowaniu i dookreśleniu celów i kierunków działań. Tak, więc efektem wyłożonej pracy zespołów roboczych i merytorycznych jest niniejszy dokument - wieloletni plan integracji i rozwiązywania problemów społecznych w naszej gminie. Ułatwi to służbom społecznym opracowanie i realizację programów i projektów aktywizacyjnych, profilaktycznych, naprawczych, edukacyjnych, a w Gminie rozwój zasobów i potencjału ludzkiego.

2. PROCEDURA POWSTAWANIA DOKUMENTU

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek powstania strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze względu na swój charakter ma nałożone uwarunkowania systemowo-prawne. Jak już wcześniej wspomniano opracowanie strategii wynika art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 z późn. zm.), która w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Treść oraz realizacja zadań określonych w niniejszym dokumencie musi być również spójna z następującymi aktami prawnymi:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.
5. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
8. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
9. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
11. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych.
12. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych.
13. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
14. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.
15. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.
16. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne.
17. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.
18. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.
19. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny.

20. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Przedstawiona Strategia jest spójna z dokumentami dziedzinowymi opracowanymi na poziomie gminnym, regionalnym, krajowym i europejskim.

Dokumenty szczebla europejskiego

1. Fundamentalnym dokumentem zawierającym zadania polityki społecznej na poziomie europejskim jest **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**. W jej skład wchodzi siedem projektów przewodnich oraz trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach;
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej;
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną;
- Strategia Europa 2020 sprzyja włączeniu społecznemu i ma za zadanie podniesienie wskaźników zatrudnienia oraz zwiększenie spójności społecznej.

2. **Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF)** na lata 2014-2020 które określają limity rocznych budżetów ogólnych Unii Europejskiej. Rozporządzenie o wieloletnich ramach finansowych pomaga:

- przyjmować roczne budżety UE;
- przekładać priorytety polityczne na liczby w co najmniej 5-letnim cyklu budżetowym;
- zapewnić dyscyplinę budżetową w UE;
- zagwarantować przewidywalność finansów UE.

Dokumenty szczebla krajowego

1. **Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski**, której głównym celem jest określenie kierunków polityki społecznej na najbliższe lata oraz próba całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce.

Została ona opracowana w celu pomocy w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, a

mianowicie inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania realizowane na rzecz osiągnięcia celów mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy;
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy;
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia;
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej grupy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Do pozostałych dokumentów szczebla krajowego możemy zaliczyć:

- Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii „Europa 2020”;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2030;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2010 – 2020;
- Strategia Rozwoju Kraju 2020;
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

Dokumenty szczebla wojewódzkiego

1. **Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020** będąca jednym z głównych dokumentów samorządu województwa łódzkiego, formułuje wizję rozwoju, cele oraz działania zmierzające do ich uzyskania. Zaktualizowana wersja strategii dostosowana jest do ciągle rozwijającego się społeczeństwa i pozwala na nowoczesny rozwój regionu tak aby województwo było atrakcyjne gospodarczo i przyjazne dla jego mieszkańców. Głównym założeniem dokumentu jest jej realizacja w dwóch płaszczyznach: horyzontalnej i terytorialno-funkcjonalnej.

Płaszczyzna horyzontalna oddziałuje na obszar całego województwa łódzkiego. Składa się z trzech filarów rozwoju obszarów: gospodarczego, społecznego i przestrzennego. Umożliwia to spójność terytorialną, czyli spójność w rozwoju na poziomie regionalnym.

Płaszczyzna terytorialno-funkcjonalna oddziałuje na obszary miejskie, wiejskie oraz wyspecjalizowane obszary funkcjonalne wśród których znajdują się Łódzki Obszar Metropolitalny, Zagłębie Górniczo-Energetyczne Bełchatów – Szczerców - Złoczew, Zagłębie

Ceramiczno-Budowlane Opoczno-Tomaszów Mazowiecki, Obszar Rozwoju Intensywnego Rolnictwa, Obszary Turystyczne Dolin Rzecznych Pilicy, Warty i Bzury.

Proponowana w Strategii nowa zasada zintegrowanego podejścia do rozwoju, poprzez odejście od planowania sektorowego na rzecz budowy i wzmacniania kapitału terytorialnego, umożliwi włączenie w procesy rozwojowe całej wspólnoty samorządowej, realizując tym samym cel nadrzędny, którym jest spójność terytorialna.

2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

RPO WŁ na lata 2014-2020 przyczynia się do rozwoju regionu oraz celów Umowy Partnerstwa. Działania skierowane są na obszary istotne dla rozwoju województwa i skupiają się na dziedzinach w których dany region charakteryzuje się największym odchyleniem od celów krajowych strategii Europa 2020. Ponadto zapewnia realizację wymaganych przez Komisję Europejską poziomów alokacji na cele tematyczne. Interwencja Programu obejmuje swoim zasięgiem obszar całego województwa łódzkiego. RPO WŁ na lata 2014-2020 jest programem dwufunduszowym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Dwufunduszowość programu umożliwia zaplanowanie kompleksowej interwencji zmierzającej do osiągnięcia celów rozwojowych województwa, co przyczyni się do zwiększenia komplementarności i efektywności wsparcia oraz ściślejszego strategicznego powiązania ze sobą projektów infrastrukturalnych i projektów miękkich. Takie podejście sprzyja również silniejszym powiązaniom i koordynacji działań.

3. Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020

Dokument ten wyznacza cele, priorytety oraz wskazuje kierunki działań w zakresie polityki społecznej regionu województwa łódzkiego w perspektywie do roku 2020. Podstawowym celem strategicznym jest obszar spójności społecznej, tj. aktywne społeczeństwo obywatelskie, z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu grup wykluczonych. Oznacza to poprawę jakości życia mieszkańców województwa, która jest zależna nie tylko od osobistych dochodów ludzi, ale również od organizacji i funkcjonowania ogółu instytucji realizujących potrzeby zbiorowe takich jak: zdrowie, edukacja, pomoc społeczna, bezpieczeństwo. Jest długoterminowym projektem z zakresu polityki społecznej. Jej cele zostały określone na podstawie sytuacji społeczno-gospodarczej, potrzeb mieszkańców, a także uwarunkowań zewnętrznych. Dokument ten służy do realizowania efektywnej polityki społecznej, która

uzależniona jest od skoordynowanych działań instytucji samorządowych, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych.

Dokumenty szczebla powiatowego

1. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgierskiego na lata 2014-2018

Została opracowana przez zespół Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu i jest odpowiedzią na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańcom, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Głównymi celami dokumentu są:

- zbudowanie zintegrowanego systemu polityki powiatu prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych;
- poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin;
- wsparcie grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Dokumenty szczebla gminnego

1. Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów Łódzki na lata 2014-2020

Jest to najważniejszy dokument programowy w Gminie dzięki któremu może być realizowana polityka rozwoju lokalnego. Wyznacza on główne kierunki rozwoju Gminy oraz cele które Gmina ma osiągnąć. W dokumencie zaprezentowana jest następująca wizja: „Gmina Aleksandrów Łódzki jest przestrzenią bezpieczną i otwartą, która zaspokaja potrzebę edukacji i rozwoju osobistego mieszkańców, kształtując stabilne warunki do życia, osiedlania się oraz pracy, a także promuje walory kulturowe regionu. Celem wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów Łódzki jest stworzenie miejsca bezpiecznego i przyjaznego mieszkańcom poprzez zrównoważony rozwój Gminy we współpracy władz samorządowych, lokalnej społeczności oraz partnerów gospodarczych i społecznych.”

Strategia zakłada następujące cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny: I. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I STABILNEGO RYNKU PRACY

Cele operacyjne:

- I.1. Wsparcie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców
- I.2. Wsparcie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy

Cel strategiczny: II. ROZWÓJ BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO

Cele operacyjne:

- II.1. Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych i opiekuńczych
- II.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu
- II.3. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych

Cel strategiczny: III. ROZWÓJ EDUKACJI

Cele operacyjne:

- III.1. Doskonalenie jakości kształcenia
- III.2. Rozwój opieki żłobkowej i przedszkolnej

Cel strategiczny: IV. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ

Cele operacyjne:

- IV.1. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej
- IV.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego

Cel strategiczny: V. POPRAWA FUNKCJONALNOŚCI GMINY

Cele operacyjne:

- V.1. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja przestrzeni publicznej
- V.2. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych
- V.3. Wsparcie rozwoju mieszkalnictwa

2.2 PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ

W celu opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy, zaangażowane zostały instytucje oraz organizacje pożytku publicznego działające, wspierające oraz bezpośrednio realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej. Diagnoza problemów społecznych w Gminie została opracowana na podstawie danych statystycznych, sprawozdań z realizacji programów oraz wyników badań ankietowych przeprowadzonych na terenie Gminy.

Praca nad Strategią rozpoczęła się w lipcu 2017 roku i składała się z następujących etapów:

1. Rozpowszechnienie informacji o przystąpieniu do prac nad SIIRPS.
2. Określenie jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za przeprowadzenie badania.
3. Wybór miejsc dystrybucji ankiet.
4. Określenie terminu trwania badania.
5. Opracowanie wyników ankiet i włączenie ich do diagnozy problemów społecznych.
6. Przygotowanie analizy uwarunkowań społeczno-gospodarczych w oparciu o dane zastane i wyniki badań ankietowych.
7. Opracowanie diagnozy lokalnych problemów społecznych wraz z analizą SWOT i SMART zidentyfikowanych problemów społecznych.
8. Określenie misji (celu głównego) i celów szczegółowych wraz ze wskaźnikami ich realizacji.
9. Określenie działań.
10. Określenie systemu wdrażania Strategii wraz z zasadami jej monitoringu i ewaluacji.
11. Konsultacje (społeczne) projektu Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wśród terenowych pracowników socjalnych Ośrodka oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.
12. Analiza i opracowanie wniosków merytorycznych z konsultacji.
13. Opracowanie ostatecznej wersji Strategii.

CZĘŚĆ II ANALITYCZNO – DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Gmina Aleksandrów Łódzki położona jest w **centralnej Polsce w województwie łódzkim**, przy skrzyżowaniu dwóch głównych szlaków komunikacyjnych. Gmina Aleksandrów Łódzki znajduje się w powiecie zgierskim. Miasto Aleksandrów Łódzki zajmuje powierzchnię 116 km². Tereny miejskie obejmują 14 km², natomiast wiejskie – 102 km².

1. Położenie Gminy Aleksandrów Łódzki na tle sąsiednich gmin powiatu zgierskiego

Źródło: Studium Uwarunkowań
i Kierunków Zagospodarowania
Przestrzennego Gminy
Aleksandrów Łódzki

Pod względem fizycznogeograficznym Aleksandrów Łódzki położony jest na Wysoczyźnie Łaskiej. Miasto znajduje się na dziale wodnym I rzędu, między dorzeciami Wisły i Odry, pozbawione jest większych cieków wodnych. Jedynie północny kraniec miasta opiera się o Bzurę.

Miasto graniczy administracyjnie z Łodzią (około 11 km na północny zachód od centrum miasta) i wiejską częścią gminy Aleksandrów Łódzki.

Przez miasto przebiegają drogi krajowe nr 71 i nr 72, które w centrum miasta krzyżują się.

W skład gminy wchodzi 22 sołectw:

Sołectwa wiejskie w gminie to: Nowy Adamów, Stary Adamów, Bełdów, Bełdów Krzywa Wieś, Chrośno, Ciężków, Jastrzębie Górne, Kolonia Brużycza, Krzywiec, Księżstwo, Mała Brużyczka, Nakielnica z wsią Karolew, Nowe Krasnodęby, Stare Krasnodęby, Prawęcice, Rąbień z wsią Antoniew, Rąbień AB, Ruda Bugaj z wsią Łobódź, Sanie, Słowak, Sobień, Wola Grzymkowa z wsiami Budy Wolskie, Grunwald, Izabelin, Placydów, Zgniłe Błoto.

Na terenie gminy znajduje się kilka ciekawych obiektów przyrodniczych. W okolicach Bełdowa oraz Zgniłego Błota znajduje się kilkanaście stawów rybnych. Na północ od miejscowości Rąbień znajduje się rezerwat florystyczny Torfowisko Rąbień z cennym mszarem torfowcowo – wełniankowym, z licznymi gatunkami chronionymi. W Bełdowie natomiast znajduje się wiele pomnikowych drzew, w tym wyjątkowy, jeden z największych w województwie łódzkim – dąb szypułkowy o obwodzie na wys. 0,8m, aż 768 c. W parku dworskim obecna jest też olbrzymia topola biała, o obwodzie 680 cm i wysokości 39 m.

Przez miasto prowadzi znakowany turystyczny czerwony Szlak Okrężny Wokół Łodzi.

Gmina położona jest w bliskim sąsiedztwie łódzkiej aglomeracji, dzięki czemu wzbogacona jest jego oferta gospodarcza, naukowa, kulturalna i usługowa. Dobrze rozwinięta jest również infrastruktura komunikacyjna Gminy, a mieszkańcy posiadają bezpośrednie połączenie autobusowe z Łodzią czy Zgierzem.

Do najważniejszych atutów Gminy należą: dobra dostępność komunikacyjna, dobry rozwój przemysłu tekstylnego i odzieżowego, stele rosnąca liczba podmiotów gospodarczych oraz funkcjonowanie dużych przedsiębiorstw zapewniających miejsca pracy, preferencyjne ulgi dla rodzin wielodzietnych (Aleksandrowska Karta Dużej Rodziny) oraz seniorów, bogata oferta kulturalna i sportowa.

Do słabych stron Gminy można zaliczyć: zły stan infrastruktury drogowej, mała liczba ścieżek rowerowych, słabo rozwinięta oferta turystyczna, słaby stan technicznych zabytków wpisanych do rejestru. Dostrzega się również niedostatki w zakresie placówek użyteczności publicznej, między innymi brak kina oraz deficyty w zakresie oświetlenia ulicznego.

2. DEMOGRAFIA

Demografia jest nauką o ludności, a jej głównym celem jest statystyczny opis dużych grup ludzi. Zajmuje się w równej mierze przyrostem naturalnym, migracjami, strukturą społeczną (wiek, płeć, przynależność zawodowa, narodowość, wyznanie) oraz ich rozmieszczeniem przestrzennym i oddziaływaniami społecznymi i socjologicznymi.

Według danych Urzędu Miejskiego (stan na grudzień 2016r.) Gmina jest zamieszkiwana przez 29 807 mieszkańców, w tym: kobiety - 15 677, mężczyźni - 14 130), z czego 20 348 ludności na terenie miasta (kobiety - 10 929, mężczyźni: 9 419) i 9 183 na terenach wiejskich (kobiety - 4 614, mężczyźni - 4 569). Gęstość zaludnienia wynosiła 266 osób/km² (dane GUS)

W latach 2012-2016 liczba dzieci i młodzieży w Gminie wahała się, osiągając najwyższy wskaźnik w 2016r. (6030 osób). Liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła w 2016 r. w porównaniu do lat poprzednich i wynosiła 17973 osoby. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2014	2016
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	M: 2485 K: 2354	M: 2803 K: 2549	M: 3129 K: 2901
Liczba osób w wieku produkcyjnym	M: 7893 K: 7590	M: 8533 K: 8124	M: 9229 K: 8744
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	M: 1217 K: 2928	M: 1397 K: 3462	M: 1772 K: 4032
Ogółem	M: 11595 K: 12872	M: 12733 K: 14135	M: 14130 K: 15677

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Łódzkim.

Zmiany w populacji ludzkiej na skutek zdarzeń naturalnych takich jak: zawieranie związków małżeńskich, rozwodów, urodzeń i zgonów nazywamy ruchem naturalnym.

Zdarzenia te powodują istotne zmiany w stanie liczebnym i strukturze ludności według płci, wieku i stanu cywilnego. Statystyki dowodzą, że istnieją silne wzajemne zależności między natężeniem poszczególnych elementów ruchu naturalnego, a strukturą ludności według płci i wieku. Problem ten ze szczególną siłą uwidacznia się przy metodzie prognoz demograficznych. W demografii podstawowe znaczenie ma analiza urodzeń i zgonów. Zawieranie małżeństw oraz wiek nowożeńców z reguły rozpatrywane są z punktu widzenia potrzeb analizy urodzeń. (wikipedia)

Tabela 2. Ruch naturalny ludności Gminy w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2014	2016
liczba urodzeń żywych	315	287	280
liczba zgonów	318	319	336
przyrost naturalny	-3	-32	-56

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Łódzkim

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności Gminy w latach 2012 - 2016

Wyszczególnienie	2012	2014	2016
Zameldowania spoza Gminy	614	731	657
W tym z zagranicy	37	26	60
Wymeldowania poza Gminę	991	1003	1341
W tym za granicę	12	7	6
Saldo migracji w ruchu wewnętrznym	Dane GUS: 407	Dane GUS: 502	Dane GUS: 436
Saldo migracji w ruchu zagranicznym	Dane GUS: -8	Dane GUS: -17	Dane GUS: -7
Saldo migracji ogółem	Dane GUS: 399	Dane GUS: 485	Dane GUS: 429

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Łódzkim i Głównego Urzędu Statystycznego.

Przedstawione powyżej dane, wyraźnie pokazują wzrost liczby ludności we wszystkich grupach wiekowych. Prognoza demograficzna dla Gminy przedstawia się korzystnie.

Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej działające w strukturze Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, opracowało raport zawierający wyniki prognoz ludności dla Gminy na lata 2017-2020. Prognoza pokazuje przewidywane tendencje zmian liczby i struktury ludności ogółem, w przekroju płci oraz grup wiekowych

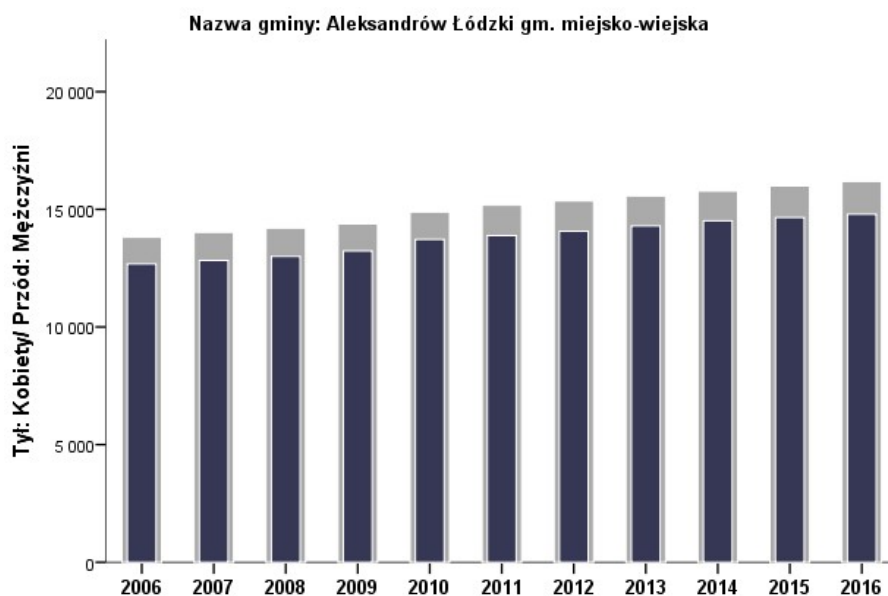
Wykres nr 1. Faktyczna i prognozowana liczba ludności w latach 2013-2020

Źródło: Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej działające w strukturze Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi

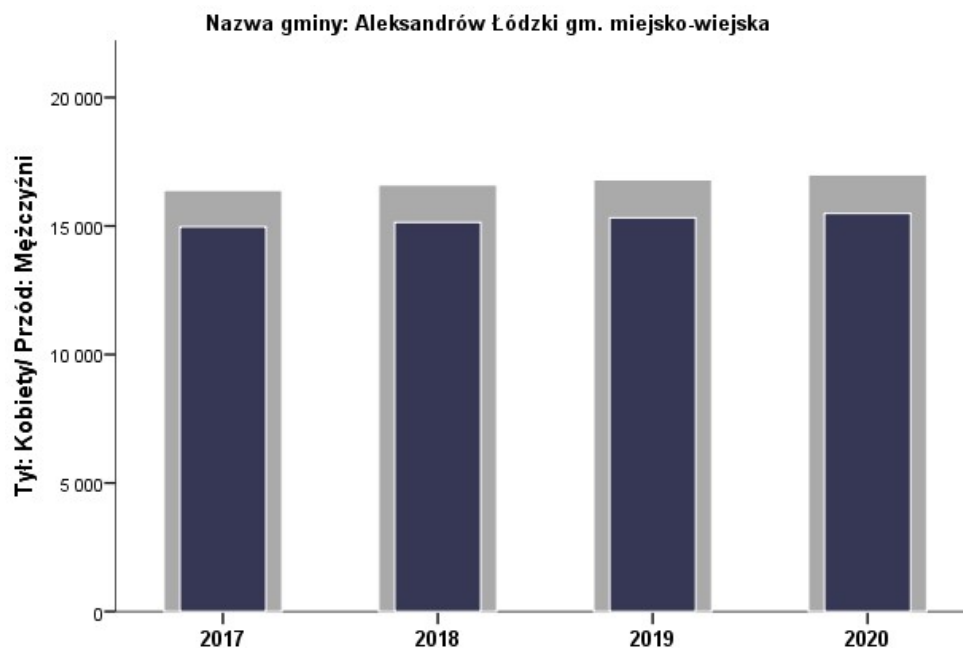
Liczba ludności w podziale na płeć

Wykres nr 2 Faktyczna liczba kobiet i mężczyzn w latach 2006-2016 (osoby)

Źródło: Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej działające w strukturze Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi

Wykres nr 3 Prognozowana liczba kobiet i mężczyzn w latach 2017-2020 (osoby)

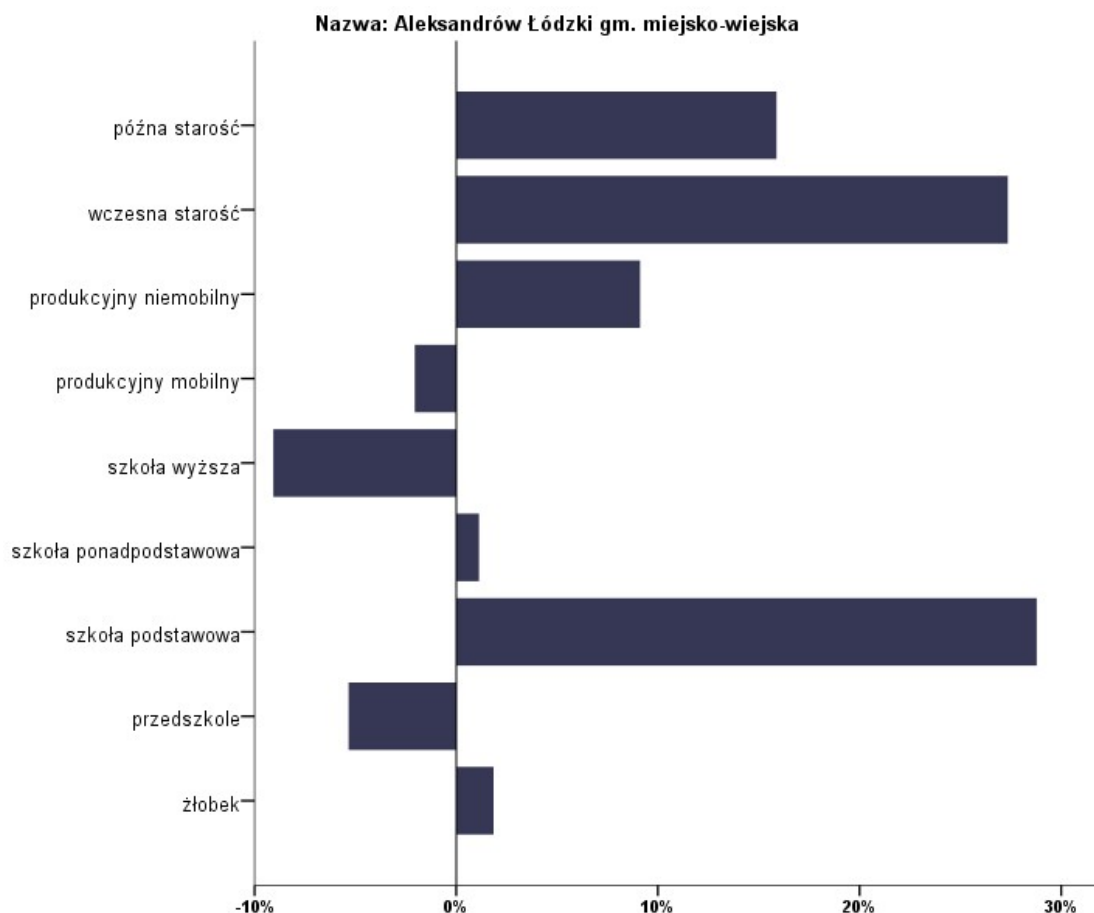

- Granatowy słupek – liczba mężczyzn
- Szary słupek – liczba kobiet
- Stan faktyczny (lata 2006-2016) na podstawie danych z GUS

Źródło: Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej działające w strukturze Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi

Przedstawione wykresy wskazują na tendencję wzrostu liczby mieszkańców z wyraźną przewagą liczby mężczyzn – do roku 2016. Prognozy wskazują na zachowanie tendencji wzrostowej.

Wykres nr 4. Prognozowana zmiana liczby ludności w grupach wiekowych w latach 2016-2020

Na wykresie zaprezentowano zmianę (w %) liczby ludności w kategoriach wiekowych pomiędzy rokiem 2016 a 2020.

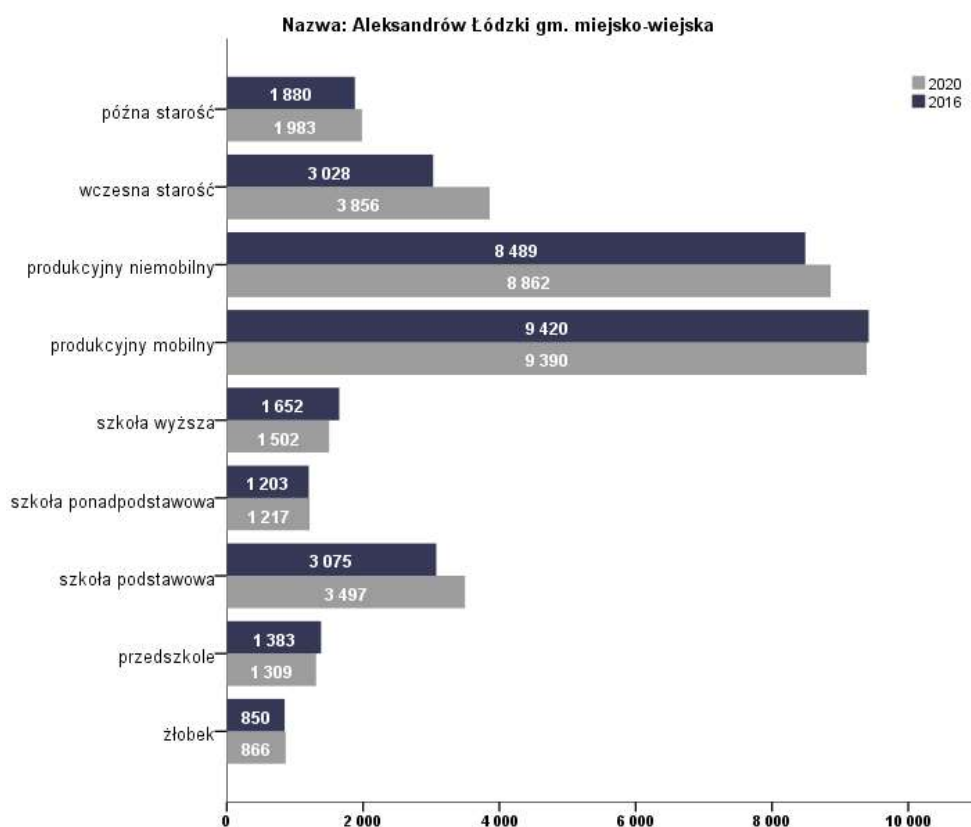
Grupy wiekowe:

- żłobek – 0-3 lata
- Przedszkole – 3-6 lat
- Szkoła podstawowa – 7-15 lat
- Szkoła ponadpodstawowa – 16-19 lat
- Szkoła wyższa – 20-24 lata
- Wiek produkcyjny mobilny – 25-44 lata
- Wiek produkcyjny niemobilny – 45-64 lata
- Wczesna starość - 65-74 lata
- Późna starość - 75 lat i więcej

Źródło: Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej działające w strukturze Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi

Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej największy wzrost liczby mieszkańców prognozuje w grupie wiekowej 7-15 lat oraz 65-74 lata, natomiast spadek liczby mieszkańców w wieku 20-24 lata, 3-6 lat oraz 25-44 lata.

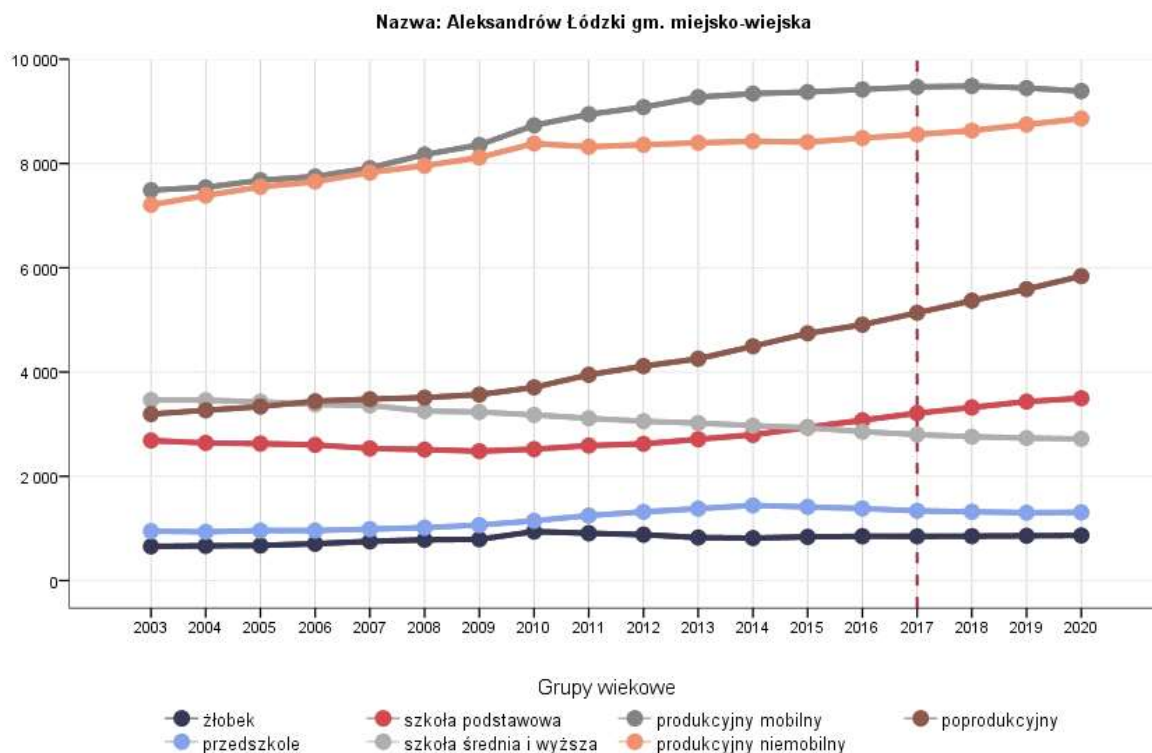
Wykres nr 5. Liczba ludności w grupach wiekowych w roku 2016 (stan faktyczny) i 2020 (prognoza)

- Granatowy słupek – faktyczna liczba ludności w 2016 roku (według GUS)
- Szary słupek – prognozowana liczba ludności w 2020 roku

Źródło: Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej działające w strukturze Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi

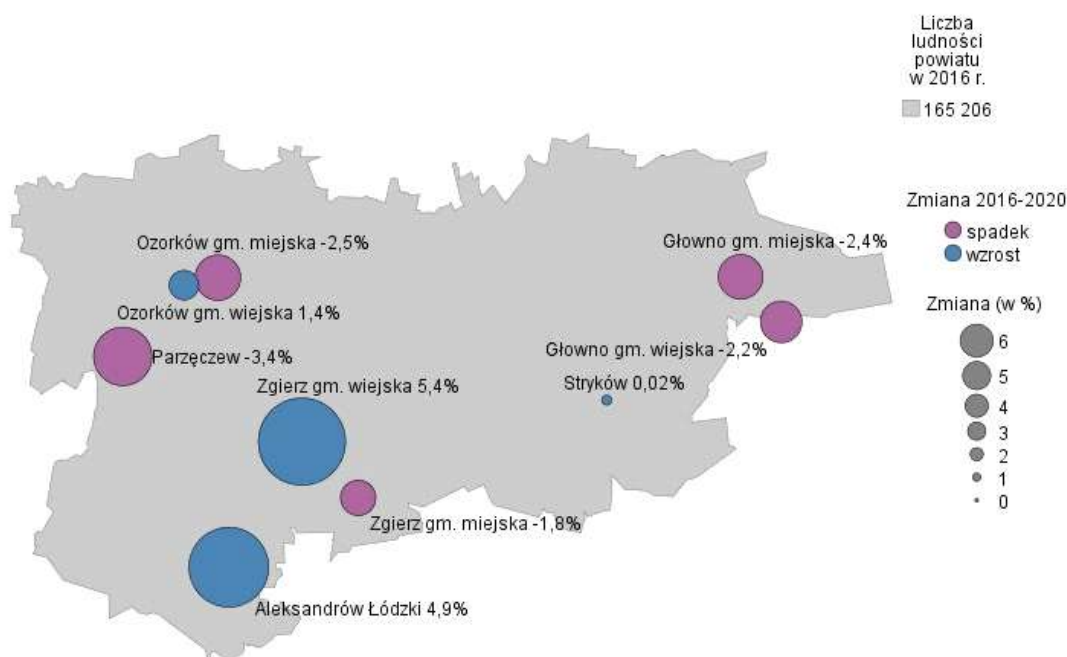
Wykres nr 6. Liczba ludności w grupach wiekowych w latach 2003-2016 (stan faktyczny) i 2017-2020 (prognoza)

Przerywana **czerwona linia** na wykresie wyznacza granicę pomiędzy danymi historycznymi (lata 2003-2016) a prognozą (lata 2017-2020).

Źródło: Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej działające w strukturze Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi

Wykres nr 7. Prognozowane zmiany liczby ludności w gminach powiatu zgierskiego w latach 2016-2020 (w %)

- Kolorem fioletowym oznaczono prognozowany spadek, a niebieskim prognozowany wzrost liczby ludności w latach 2016-2020
- Przy każdej kropce podano procentową zmianę (wzrost/spadek) liczby ludności w gminie pomiędzy rokiem 2016 a 2020

Źródło: Regionalne Obserwatorium Integracji Społecznej działające w strukturze Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi

Z przedstawionego wykresu wyraźnie widać, że w Gminie Aleksandrów Łódzki, prognozuje się drugi co do wielkości wzrost liczby mieszkańców w latach 2016-2020.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Aby umożliwić prawidłowe i sprawne funkcjonowanie, każda Gmina posiada infrastrukturę techniczną. Jest ona złożona z poszczególnych elementów, które dostarczają do Gminy gaz, ciepło, wodę, prąd. Ponadto w skład infrastruktury technicznej wchodzi również usługi telekomunikacyjne oraz usługi pozwalające na odprowadzanie ścieków i utylizację śmieci. Jej podstawową cechą jest użyteczność dla społeczeństwa.

Sprawne działanie infrastruktury technicznej ma ogromny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy oraz potencjał inwestycyjny. Odpowiednie warunki życia mogą się również przyczynić do napływu nowych mieszkańców.

Siecią wodociągową i kanalizacyjną w Gminie zarządza PGKiM Sp. z o. o. Odbieraniem odpadów komunalnych zajmuje się prywatna firma wyłoniona w ramach postępowania przetargowego.

W latach 2012-2016, podobnie jak w poprzednich na terenie Gminy zrealizowano wiele inwestycji w obrębie infrastruktury technicznej. Szczegóły przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w mieście w latach 2012 - 2016

Nazwa projektu	Wartość całkowita	Źródła finansowania	Okres realizacji/czy projekt został ostatecznie rozliczony (dotyczy projektów zakończonych)
Termomodernizacja zasobów mieszkaniowych w Gminie Aleksandrów Łódzki	21 718 396,41 PLN	RPO WŁ 2014-2020	2016-2018 w trakcie realizacji
Wdrożenie technologii informacyjno-komunikacyjnych w Gminie Aleksandrów Łódzki	1 335 458,40 PLN	RPO WŁ 2014-2020	2016-2017 – w trakcie realizacji
Budowa drogi dojazdowej do ŁSSE- podsfer Aleksandrów	7 300 379,79 PLN	PRO WŁ 2007-2013	2008-2015 - zakończony
Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Aleksandrów Łódzki	68 308 172,31 PLN	PoliŚ 2007-2013	2007-2015- zakończony

Modernizacja Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Aleksandrowie Łódzkim	16 650 187,68 PLN	RPO WŁ 2007-2013	2009-2013 - zakończony
Termomodernizacja obiektów edukacyjno-kulturalnych w Gminie Aleksandrów Łódzki	8 367 853,09 PLN	RPO WŁ 2007-2013	2009-2015 - zakończony
Sieć wodociągowa łącząca Zgierz z Aleksandrowem Łódzkim, sieć w ul. Parkowej i Konstantynowskiej	172 964,19 PLN	Środki własne PGKiM	2016 - zakończone
Sieć wodociągowa w ul. Piotrkowskiej i na odcinku łączącym ulice Piłsudskiego i Legionową	96 670,46 PLN	Środki własne PGKiM	Zakończone w 2014
Kanalizacja sanitarna z rejonu SUW do kanalizacji miejskiej	85 424,27 PLN	Środki własne PGKiM	Zakończone w 2016
Modernizacja ujęć Studnie A2, A3 na ul. 11 Listopada	773 141,76 PLN	Środki własne PGKiM	Zakończone w 2015

Źródło: PGKiM Sp. z o. o. w Aleksandrowie Łódzki

Jak widać z zaprezentowanej powyżej tabeli, Gmina skutecznie pozyskuje środki z Unii Europejskiej, aby w jak najlepszym stopniu zapewnić dynamiczny rozwój infrastruktury technicznej.

Według danych PGKiM, (stan na grudzień 2016 r.) długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie wynosiła 254,2 km., natomiast liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej (łącznie z osobami przebywającymi na terenie Gminy sezonowo) to 32 300 osób. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej to 85,49 km a liczba ludności z niej korzystającej to 23 200 osób. W Gminie funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków, która mieści się w sołectwie Ruda Bugaj. Oczyszczalnia obsługuje 31 752 osoby (łącznie ze ściekami dowożonymi do punktu zlewnego, osady z biologicznej oczyszczalni ścieków).

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Odpowiednio rozbudowana infrastruktura techniczna sprzyja właściwemu rozwojowi niemal wszystkich dziedzin życia gospodarczego i społecznego oraz zaspokajaniu potrzeb mieszkańców danego regionu. Jej stan często wpływa także na decyzję napływowej ludności o osiedlaniu się oraz inwestorów – o lokowaniu środków finansowych w możliwe przedsięwzięcia na terenie gminy.

Położenie komunikacyjne Gminy Aleksandrów Łódzki jest korzystne, dzięki rozbudowanej sieci drogowej oraz niewielkiej odległości od stolicy województwa – Łodzi (ok. 10 km). Choć na terenie gminy brakuje połączenia kolejowego, jednak potrzeby mieszkańców zaspokaja komunikacja publiczna dzięki usługom świadczonym przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Łodzi w zakresie skomunikowania Aleksandrowa Łódzkiego z Łodzią poprzez linie 78, 97A, 84B i N1A, Miejskie Usługi Komunikacyjne MUK w Zgierzu w zakresie skomunikowania Aleksandrowa Łódzkiego z miastem Zgierz i Stryków, linia z dopłatą Gminy obsługiwana przez prywatnego przewoźnika na trasie Aleksandrów – Wola Grzymkowa – Rąbień – Łódź ul. Wersalska, linie PKS oraz prywatnych przewoźników w postaci linii BUS.

Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 71 (Zgierz – Konstantynów Łódzki) oraz droga krajowa nr 72 (Konin – Łódź). Do międzynarodowej drogi E30 oraz autostrady A2 Gminę dzieli zaledwie 17 km, natomiast do autostrady A1 ok. 30 km. Warszawa oddalona jest od Aleksandrowa Łódzkiego o 137 km. Transport międzynarodowy jest możliwy dzięki bliskości Portu Lotniczego im. W. Reymonta w Łodzi (17 km).

Rozkład dróg gminnych jest nierównomierny, jednak odpowiada zagęszczeniu zabudowy na terenie jednostki. Stan techniczny dróg gminnych i powiatowych określa się jako dobry. Ich obecny stopień zużycia wymaga poprawy nawierzchni jezdni, a także poszerzenia pasów drogowych oraz budowy chodników.

Łączna długość dróg gminnych na terenie wiejskim Gminy wynosi 73 km (o pow. ok. 320 422 m²), natomiast na terenie miasta wynosi ok. 31 km. Rozwinięta sieć komunikacyjna na obszarze Gminy wpływa niekorzystnie na stan środowiska oraz przyczynia się do wysokiego poziomu szkodliwego dla zdrowia mieszkańców hałasu.

Powiązania komunikacyjne Gminy Aleksandrów Łódzki z pozostałymi gminami powiatu zgierskiego - na terenie Gminy brakuje ścieżek rowerowych (wg danych GUS za 2013 rok jest ich jedynie 1,2 km). Ponadto w realizacji znajduje się, przebiegająca przez teren Gminy, droga ekspresowa S-14 – zachodni odcinek obwodnicy Łodzi, łącząca węzeł Lublinek na S-14 z autostradą A-2 w miejscowości Słowik.

5. GOSPODARKA

W roku 2016 w Gminie funkcjonowało 3740 podmiotów gospodarki narodowej (dane GUS).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w latach 2012-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 5

Podmioty gospodarki narodowej	2016 ROK
Sektor rolniczy	48
Sektor przemysłowy	794
Sektor budowlany	276

Źródło: GUS

Do największych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie Gminy i zatrudniających mieszkańców należą ABB Group (producent silników elektrycznych, energoelektroniki, napędów, urządzeń trakcyjnych), oraz Procter & Gamble (producent kosmetyków i środków higieny osobistej). Ważnym pracodawcą jest również firma Legs czy Martis i Adrian.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Stan gminnego zasobu mieszkaniowego z każdym rokiem systematycznie się poprawia. Powodem takiego stanu rzeczy jest, z jednej strony spójna polityka mieszkaniowa pomiędzy właścicielem zasobu (Gmina Aleksandrów Łódzki), z zarządcą (PGKiM Sp. z o. o.), zaś z drugiej systematycznie przeprowadzane prace remontowe i inwestycyjne w komunalnym zasobie mieszkaniowym należącym do Gminy Aleksandrów Łódzki.

Podobne zjawisko obserwujemy począwszy od 2012 roku do dnia dzisiejszego, i tak w latach 2012 -2017 zrealizowano na rzecz gminnej substancji mieszkaniowej m.in. następujące prace:

1. Wymiana stolarki okiennej (PCV i drewnianej) – 575 sztuk.
2. Wymiana stolarki drzwiowej (stalowej i drewnianej) – 266 sztuk.
3. Remonty dachów – 57 budynków.
4. Remonty klatek schodowych – 54 budynki.

W latach 2012 – 2017 oddano do użytkowania 86 nowych lokali mieszkalnych (w 2012 roku 9 lokali – Ruda Bugaj 55a, w 2016 roku 76 lokali przy ul. Machulskiego 1 i w 2017 roku 1 lokal mieszkalny przy ul. 11 Listopada 16).

Należy zauważyć, iż od 2004 roku oddano do użytkowania już 250 nowych lokali mieszkalnych. Pozwala to na jednoczesne wyłączanie z użytkowania wyeksploatowanych budynków i poprawianie warunków bytowych osób zamieszkujących budownictwo komunalne.

Ponadto w **2017 roku Gmina Aleksandrów Łódzki rozpoczęła** w ramach Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego **kompleksowy remont 104 kamienic komunalnych**, który przewiduje m.in. ocieplenie ścian i stropów, montaż pomp ciepła i oświetlenia hybrydowego czy też wymianę stolarki okiennej. Inwestycja ta znacznie poprawi komfort zamieszkiwania najemców, jak również diametralnie zmieni stan całego zasobu będącego własnością Gminy Aleksandrów Łódzki. Wszystkie te działania skorelowane ze sobą wpływają na ciągłą poprawę gminnego zasobu mieszkaniowego w Gminie Aleksandrów Łódzki.

Zarządca komunalnego zasobu mieszkaniowego na koniec 2017 roku administrował następującą substancją mieszkaniową:

- Lokale mieszkalne zasiedlone – 1 058 o łącznej powierzchni 40 927,51 m²;
- Lokale mieszkalne do zasiedlenia – 25 o łącznej powierzchni 841,08 m²;
- Lokale socjalne zasiedlone – 122 o łącznej powierzchni 3 088,94 m²;
- Lokale socjalne do zasiedlenia – 13 o łącznej powierzchni 357,55 m²;
- Pomieszczenia tymczasowe zasiedlone – 5 o łącznej powierzchni 68,40 m²;
- Pomieszczenia tymczasowe do zasiedlenia – 1 o łącznej powierzchni 29,65 m²;
- Lokale chronione – 7 o łącznej powierzchni 266,39 m²;
- Lokale własnościowe poza wspólnotami mieszkaniowymi – 3 o łącznej powierzchni 102,47 m²;
- Ilość wspólnot mieszkaniowych, z którymi podpisane są umowy o administrowanie – 45;
- Ilość lokali we wspólnotach mieszkaniowych – 602 o łącznej powierzchni 22 885,52 m²;
- Lokale własnościowe we wspólnotach – 282 o łącznej powierzchni 10 884,71 m²;
- Lokale gminne we wspólnotach – 320 o łącznej powierzchni 12 000,81 m²;
- Ilość administrowanych budynków – 266 (w tym 65 budynków wspólnot mieszkaniowych) o łącznej powierzchni 56 705,65 m².

7. EDUKACJA I KULTURA

Kultura

Na terenie Gminy Aleksandrow Łódzki działa **Młodzieżowy Dom Kultury im. Grzegorza Pintera**.

Tabela nr 6. Koła zainteresowań w Młodzieżowym Domu Kultury w Aleksandrowie Łódzkim

Lp.	Nazwa koła	Liczba dzieci
1.	Elektroniczne instrumenty klawiszowe	21
2.	Pianino	20
3.	Gitara	43
4.	Zespoły instrumentalno – wokalne	7
5.	Warsztaty instrumentalne	22
6.	Rytmika przedszkolna	56
7.	Zespół wokально-taneczny "Kolorowe nutki "gr. starsza	21
8.	Zespół wokально-taneczny "Kolorowe nutki "gr. młodsza	24
9.	Studio piosenki I	25
10.	Zespół wokalny "Groszki"	14
11.	Zespół taneczny "Aleksik"	22
12.	Taniec ludowy	38
13.	Taniec towarzyski	19
14.	Akademia małolata	12
15.	Malarstwo	44
16.	Rysunek	29
17.	Rysunek, malarstwo, techniki dekoracyjne	16
18.	Ceramika i Rzeźba	32
19.	Warsztat młodego plastyka	15
20.	Język francuski	52
21.	Język angielski	66
22.	Język niemiecki	63
23.	Komputerowe	12
24.	Tenis stołowy	18
RAZEM		691

Na terenie Gminy działa jedna instytucja kultury – **Biblioteka Publiczna im. J. Machulskiego** w Aleksandrowie Łódzkim. Biblioteka posiada 6 filii, z czego 4 działają na terenach wiejskich (Bełdów, Sobień, Rąbień, Brużycy) i dwie w mieście. Biblioteka prowadzi działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku, na który uczęszcza ponad 200 słuchaczy. Słuchacze UTW mogą uczęszczać na wykłady, koło plastyczne, historyczne, turystyczne, na zajęcia psychoterapeutyczne, gimnastykę zdrowotną, jogę, fitness w wodzie i relaks z tańcem.

Edukacja

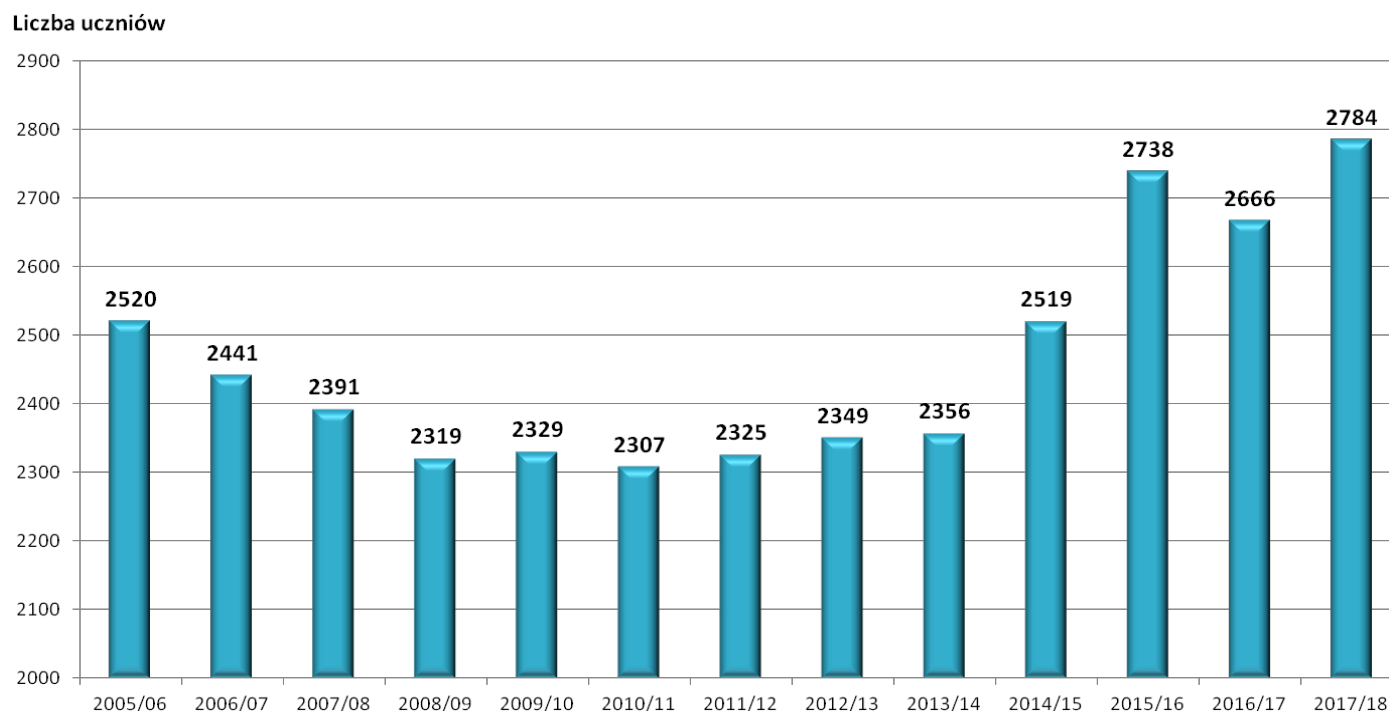
W gospodarce XXI wieku wiedza jest najcenniejszym zasobem, który decyduje o rozwoju gospodarczym. Gospodarki krajów wysoko rozwiniętych oparte są na rosnących zasobach ludzi dobrze wykształconych, posiadających umiejętności twórcze i innowacyjne, co jest niezbędnym warunkiem postępu technicznego, gospodarczego i społecznego.

Szeroko rozumiany rozwój cywilizacji i wynikające z niego przemiany społeczne, wywołują zasadnicze zmiany w zakresie prezentowanych potrzeb, wymagań i możliwości współczesnego człowieka. Wynikiem tych zmian jest znaczący wzrost dostępu do wiedzy, zdobyczy nauki i kultury, ale także wzrost tempa i intensywności życia, poziomu stresu i ilości zagrożeń. Współczesny człowiek staje się bardziej świadomy, z coraz większą uwagą planuje swoją przyszłość, analizując wydarzenia przeszłe. Aby przetrwać eksploatuje i zmienia otoczenie zewnętrzne, uczy się także inwestować w samego siebie.

Obszarem szczególnego zainteresowania i znaczących zmian staje się więc **wychowanie i edukacja**. Coraz bardziej ceni się wykształcenie i przygotowanie do życia, pozwalające na adaptację i rozwój w ciągle zmieniających się warunkach, na wartości traci zaś wiedza teoretyczna, książkowa i nie pomagająca w przystosowywaniu się. Wynika to w dużej mierze ze wzrostu znaczenia i skuteczności kształcenia integrującego nauczanie z wychowaniem. Wzrasta także poczucie odpowiedzialności za kształcenie jako proces przygotowywania ucznia do skomplikowanego i pełnego wyzwań życia. Pojawia się więc potrzeba systemowych zmian podejścia do kształcenia człowieka. Olbrzymią rolę w kształceniu człowieka odgrywa edukacja przedszkolna.

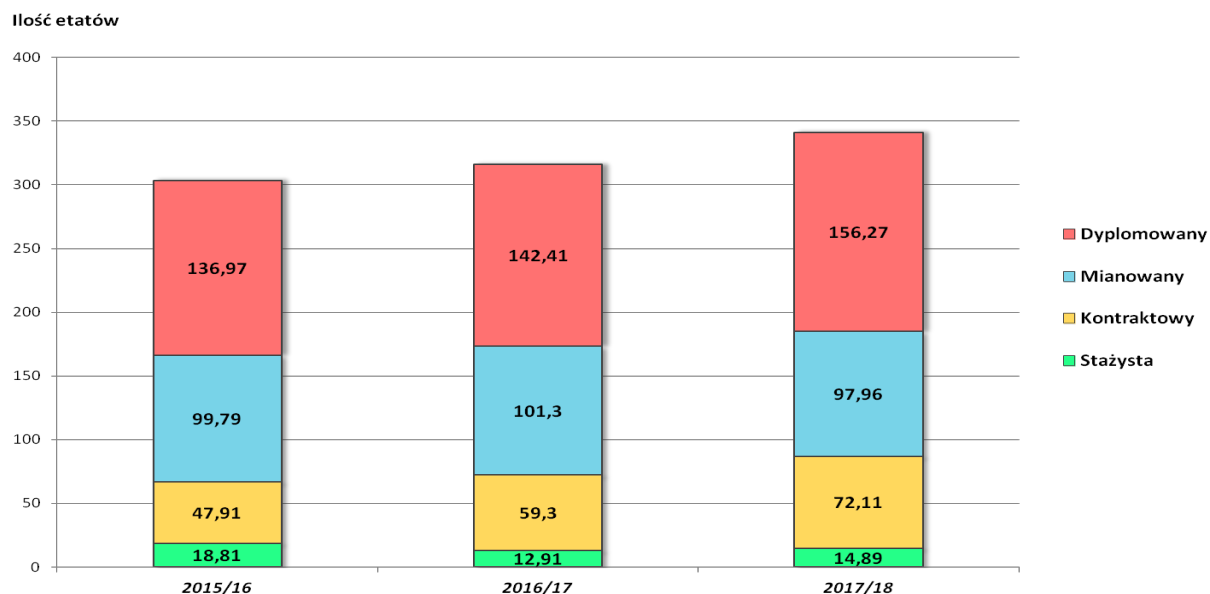
Gmina Aleksandrów Łódzki permanentnie się rozwija, przybywa nam mieszkańców, a co się z tym wiąże również dzieci i młodzieży w wieku szkolnym i przedszkolnym. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się przedszkola publiczne, które należy rozwijać i tworzyć nowe miejsca, by wyjść naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców.

Wykres nr 8 Łączna liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach na przestrzeni lat (bez oddziałów przedszkolnych oraz uczniów ze szkoły Scholar)

Źródło: Urząd Miejski w Aleksandrowie Łódzkim – Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Wykres nr 9. Zestawienie etatów pedagogicznych w placówkach oświatowych w latach 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018

Źródło: Urząd Miejski w Aleksandrowie Łódzkim – Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Systematycznie w szkołach prowadzonych przez Gminę Aleksandrów Łódzki przybywa uczniów. Biorąc pod uwagę zmiany cywilizacyjne i potrzeby mieszkańców gmina musi systematycznie zwiększać nakłady

na edukację. Obserwuje się na terenie Gminy również systematyczny wzrost liczby dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi lub niepełnosprawnością.

Placówki zatrudniają coraz to nowych specjalistów, zgodnie z potrzebami i przystosowują się do przyjmowania dzieci niepełnosprawnych ruchowo. Tylko niektóre placówki mamy przystosowane dla potrzeb dzieci niepełnosprawnych ruchowo tak, więc należałoby pomyśleć o przystosowaniu kolejnych. Na terenie Gminy działa przedszkole integracyjne (MP-2) i szkoła integracyjna (SP Ruda B), jednakże w wielu szkołach powstają również pojedyncze klasy integracyjne.

W gminnych placówkach systematycznie wzrasta ilość zatrudnionych nauczycieli, w tym również specjalistów do realizacji orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Nauczyciele są bardzo dobrze wykształceni, większość posiada najwyższe stopnie awansu zawodowego i wciąż doskonali swoje kwalifikacje. Jednakże brakuje nam psychoterapeutów, do terapii sensoryczno-ruchowej, neurologopedów itp.,

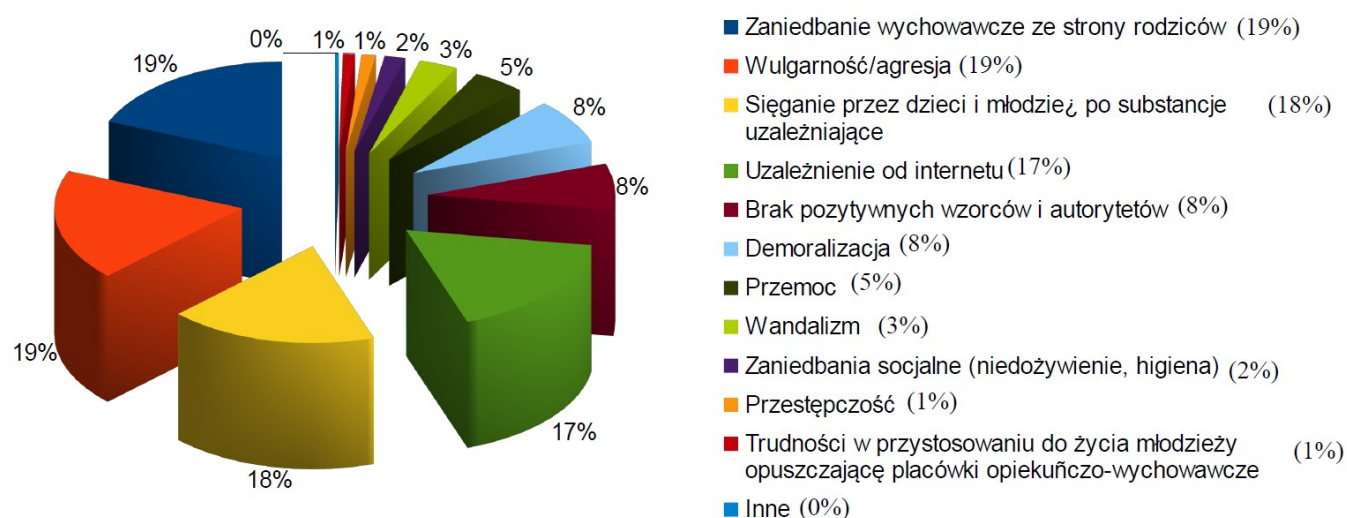
W dobie nieustających zmian należy zwrócić szczególną uwagę na: zrównoważenie szans edukacyjnych dzieci z rodzin wielodzietnych i w trudnej sytuacji materialnej, stworzenie warunków do edukacji osób niepełnosprawnych (likwidacja barier architektonicznych, informacyjnych, komunikacyjnych, społecznych i psychologicznych), umożliwienie rodzinom dzieci niepełnosprawnych realizowania różnych form wspomagania rozwoju dziecka, zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym warunków rozwoju oraz przygotowanie ich do uczestnictwa w procesie edukacji z uwzględnieniem indywidualnego potencjału i możliwości, poprawę jakości zajęć edukacyjnych w oddziałach integracyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, wzrost świadomości społecznej w zakresie oświaty zdrowotnej, wzrost świadomości rodziców w zakresie pełnienia funkcji rodzicielskich, zwiększenie udziału osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w edukacji szkolnej, wydarzeniach artystycznych, kulturalnych i sportowych na terenie miasta, sprawną wymianę informacji pomiędzy instytucjami, pomocowymi umożliwiającą koordynację działań kierowanych do osób (rodzin) z grup szczególnego ryzyka oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, oddane do użytku obiekty sportowe i rekreacyjno – kulturalne, liczbę kół zainteresowań działających przy szkołach oraz liczbę dzieci uczęszczających na te zajęcia

Podczas **badan ankietowych** zapytano respondentów na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z terenu Gminy Aleksandrów Łódzki. Szczegółowe wyniki przedstawia poniższy diagram:

Diagram nr 1

Pytanie 8

Na jakie według Pani/a negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z terenu Gminy Aleksandrów Łódzki?

Zapobieganie problemom wychowawczym i przeciwdziałanie zachowaniom destrukcyjnym wśród dzieci i młodzieży to kolejny zakres działań środowiskowych polegający na wdrażaniu nowych i kontynuowaniu sprawdzonych profesjonalnych programów profilaktycznych w szkołach, realizacja środowiskowego programu profilaktyki zachowań problemowych dzieci i młodzieży, prowadzenie grup dla rodziców (trening umiejętności wychowawczych), wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych, wspieranie działań alternatywnych ukierunkowanych na tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do konstruktywnego zaspokajania potrzeb rozwojowych i spędzania wolnego czasu wraz z przystosowaniem miejsc do gier i zabaw, prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych jako element programów psychoprofilaktycznych w szkołach, wspieranie działalności środowiskowych świetlic opiekuńczo -wychowawczych i socjoterapeutycznych, jako placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych oraz tworzenie środowiskowych klubów młodzieżowych, podejmowania działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców.

8. OCHRONA ZDROWIA

Funkcjonujące na terenie Gminy placówki zdrowia są zróżnicowane zarówno pod względem struktury własnościowej jak i pod względem rodzaju udzielanych świadczeń zdrowotnych. Największym ośrodkiem zdrowia i zarazem jedynym publicznym podmiotem leczniczym zlokalizowanym na terenie

Gminy jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Aleksandrowie Łódzkim, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 1.

Zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych obejmuje:

Przychodnia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w Aleksandrowie Łódzkim, ul. Marii Skłodowskiej - Curie 1

Usługi medyczne świadczone są w zakresie: lekarza POZ, pielęgniarki środowiskowej, położnej środowiskowej, kardiologii, medycyny pracy, medycyny sportowej, dermatologii, neurologii, gruźlicy i chorób płuc, ginekologii i położnictwa, chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, okulistyki, otorynolaryngologii, urologii, endokrynologii, zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień, rehabilitacji narządów ruchu, pielęgniarskiej opieki długoterminowej, stomatologii, ortodoncji, diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej, medycyny szkolnej.

Poradnia rehabilitacji, Aleksandrów Łódzki, ul. Piotrkowska 4/6

Usługi medyczne świadczone są w zakresie: rehabilitacji narządu ruchu.

Filia Przychodni ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w Aleksandrowie Łódzkim, ul. Dmowskiego 1

Usługi medyczne świadczone są w zakresie: lekarza POZ, pielęgniarki środowiskowej, położnej środowiskowej, ginekologii i położnictwa.

Filia Przychodni ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w Aleksandrowie Łódzkim, Beldowie 43A

Usługi medyczne świadczone są w zakresie: lekarza POZ, pielęgniarki środowiskowej, ginekologii i położnictwa, stomatologii, rehabilitacji narządu ruchu.

Filia Przychodni ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w Prawęcicach

Usługi medyczne świadczone są w zakresie: lekarza POZ oraz pielęgniarki środowiskowej.

Filia Przychodni ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w Aleksandrowie Łódzkim w Rąbieniu AB 59

Usługi medyczne świadczone są w zakresie rehabilitacji narządu ruchu.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Aleksandrowie Łódzkim jest nowoczesną, wieloprofilową jednostką medyczną wyróżniającą się jakością we wszystkich dziedzinach aktywności. Działające w ramach jej struktury filie zapewniają kompleksową, nowoczesną, opartą o najwyższe standardy opiekę medyczną. Od 2000 r. SPZOZ świadczy usługi medyczne na najwyższym poziomie,

zgodnie z aktualnym stanem wiedzy medycznej w ramach umów z Narodowym Funduszem Zdrowia, zapewniając fachową obsługę. W 2008r. wdrożono system zarządzania jakością ISO 9001, który gwarantuje najwyższy standard opieki medycznej. Placówka bierze udział w licznych akcjach społecznych. Dbą również o pracowników, tworząc dobrą atmosferę pracy.

Wykwalifikowany personel medyczny obejmuje opieką ponad 25 tys. mieszkańców Gminy oraz około 3500 uczniów uczęszczających do szkół samorządowych w ramach prowadzonych na terenie placówek oświatowych gabinetów medycyny szkolnej. W ramach SPZOZ w 2016r. przeprowadzono 100 492 badań, wykonano 5183 zabiegi (RR i EKG) , udzielono 79512 porad/wizyt lekarskich.

W jednostce zatrudnionych jest ogółem 54 lekarzy, w tym 18 lekarzy w podstawowej opiece zdrowotnej, 17 w ambulatoryjnej specjalistyce i 6 lekarzy stomatologów oraz 25 pielęgniarek, 2 położne, 5 pracowników fizjoterapii, 6 pracowników laboratorium diagnostycznego i 3 techników RTG.

SP ZOZ dysponuje bardzo dobrze wyposażoną bazą diagnostyczną, która stale jest unowocześniana. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego SP ZOZ uzyskał dofinansowanie projektu pn. „Przebudowa wraz z zakupem sprzętu medycznego dla SP ZOZ w Aleksandrowie Łódzkim w celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Gminy Aleksandrów Łódzki”. Dzięki projektowi zakupiono nowoczesny aparat USG, sprzęt medyczny do Laboratorium oraz wdrożono ucyfrowienie Pracowni RTG.

Celem zapewnienia właściwego poziomu opieki medycznej mieszkańców budżet miasta wspiera przychodnię w zakresie dodatkowych, dofinansowywanych przez Gminę programów profilaktycznych dla mieszkańców.

Od 2010 r. wprowadzony został „Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego w Gminie Aleksandrów Łódzki”. Szczepieniami ochronnymi przeciwko zakażeniu wirusem HPV objęte są 13-letnie dziewczynki zamieszkałe na terenie Gminy Aleksandrów Łódzki. Celem programu jest zwiększenie świadomości zdrowotnej o ryzyku zakażeń onkogennymi typami wirusa HPV i zachorowań na raka szyjki macicy i zwrócenie uwagi na właściwe zachowanie zdrowotne wśród młodzieży, zachęcania do dbania o własne zdrowie.

Od 2015 r. realizowany jest „Program profilaktyki chorób układu krążenia w Gminie Aleksandrów Łódzki”. Adresowany jest on do osób w wieku od 30 do 80 lat, mieszkających na terenie Gminy. Łączy on kompleksowe badania przesiewowe identyfikujące osoby zagrożone wysokim ryzykiem sercowo-

naczyniowym z edukacją zdrowotną w zakresie zmian zachowań zdrowotnych pacjentów. Umożliwia on również skorzystanie z badań profilaktycznych w kierunku chorób układu krążenia osobom nie kwalifikującym się do programu finansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia. W ramach programu pacjent może skorzystać z konsultacji lekarza kardiologa, diabetologa ma wykonane badania diagnostyczne. Celem programu jest zmniejszenie przedwczesnej umieralności z powodu chorób układu sercowo-naczyniowego u osób poniżej 65 roku życia oraz obniżenie ryzyka sercowo-naczyniowego.

Celem nadrzędnym Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Aleksandrowie Łódzkim jest prowadzenie działań na rzecz ochrony i poprawy stanu zdrowia populacji.

Mając na uwadze trend demograficzny na terenie Gminy Aleksandrów Łódzki (przyrost liczby mieszkańców od 500 do 1000 osób rocznie) który jest odwrotny do trendów w województwie łódzkim, a co za tym idzie potencjalne objęcie opieką zdrowotną coraz większej liczby osób oraz z uwagi na wypowiedzenie umowy najmu pomieszczeń przy ulicy Dmowskiego 1 gdzie zlokalizowana jest jedna z filii przychodni, w 2016r. została podjęta decyzja o budowie nowego nowoczesnego ośrodka zdrowia wraz z wyposażeniem. Inwestycja zapewni kompleksowe leczenie pacjentów jak również pozwoli poszerzyć działalność SP ZOZ-u. Filia Przychodni ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przy ul. Pabianickiej 48 zapewni usługi medyczne w zakresie: lekarza POZ, pielęgniarki środowiskowej, położnej środowiskowej, zdrowia psychicznego dla dzieci, ginekologii i położnictwa, rehabilitacji narządu ruchu, medycyny szkolnej.

Należy podkreślić również, że dzięki wsparciu Gminy w weekendy i święta w Przychodni działa Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna umożliwiającą pacjentom pomoc w nagłym pogorszeniu zdrowia bez konieczności udania się do Szpitala w Zgierzu i długiego oczekiwania na poradę.

Placówka stara się na bieżąco wychodzić naprzeciw Pacjentom i ich potrzebom.

SP ZOZ na swojej stronie internetowej zamieścił serwis e-pacjent umożliwiający umawianie wizyt przez Internet oraz wprowadzony został system automatycznego wysyłania wiadomości SMS przypominających o zbliżającej się wizycie u specjalisty. Działania te mają na celu poprawę dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej, zmniejszenie kolejek do specjalistów np. poprzez informację zwrotną o rezygnacji z wizyty i poprawę jakości opieki zdrowotnej.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

W rozwiniętych społeczeństwach sport stał się dobrem powszechnym, dostępnym w różnych formach – stosownie do możliwości i zainteresowań obywatela. Z definicji sportu traktowanego jako „wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach”, wynika, że sport i rekreacja są czynnikami kształtowania zdrowia i osobowości, rozwijania nawyków i prozdrowotnych postaw, a także wartościową formą spędzania wolnego czasu. Konsekwencją tego powinno być zwrócenie szczególnej uwagi na jego ważne cele społeczne i strategiczne. Z tych względów Gmina Aleksandrów Łódzki jest żywotnie zainteresowana rozwojem i upowszechnieniem różnych form sportu i rekreacji, gdyż wraz z rozwojem cywilizacyjnym są one coraz ważniejszym elementem życia człowieka.

Gmina Aleksandrów Łódzki dysponuje ogromnym potencjałem nowoczesnego i specjalistycznego zaplecza sportowego.

Tabela nr 7 Informacja dotycząca bazy sportowej w Gminie Aleksandrów Łódzki

L.p.	Typ	Nazwa i lokalizacja	Rok utworzenia, modernizacji	Gabaryty
1	Hale sportowe	Zespół Szkół Sportowych im. Józefa Jaworskiego w Aleksandrowie Łódzkim ul. Bankowa 7/11 Aleksandrów Łódzki	2009 r.	Wewnętrzne wymiary hali 24m x 60m pow. zabudowy 2.153,00m ² , pow. użytkowa 2.042,60m ²
		Miejski Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Aleksandrowie Łódzkim ul. Waryńskiego 22/26	1995 r.	Wymiary hali: 48m x 32m

		Szkoła Podstawowa Nr 4 im. M.Skłodowskiej - Curie ul. Al. Wyzwolenia 3 w Aleksandrowie Łódzkim	2006 r.	Budynek hali sportowej wraz z zapleczem sanitarnym o pow. zabudowy – 950,0m ² , pow. użytkowej – 866,50m ² i kubaturze – 8.323,0m ³ , wyposażony jest w wewnętrzną instalację wod. – kan., energii elektrycznej, gazową, wentylacyjną i centralnego ogrzewania. Wymiary sali 30mx60m.
		Szkoła Podstawowa w Rąbieniu im. Ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego Rąbień, ul. Słowiańska 5, Gm. Aleksandrów Łódzki	2007 r.	Powierzchni zabudowy – 1032,75m ² Powierzchnia użytkowa – 1003,12m ² Wymiary sali o wymiarach ok. 26x16m wys. 7,6m.
2	Sale gimnasty- czne	Szkoła Podstawowa Nr 4 im. M.Skłodowskiej - Curie ul. Al. Wyzwolenia 3 w Aleksandrowie Łódzkim	1959 r.	Wymiary sali 10mx16m.
		Zespół Szkół Sportowych im. Józefa Jaworskiego w Aleksandrowie Łódzkim ul. Bankowa 7/11, Aleksandrów Łódzki	1974 r.- budowa 1997 r.- modernizacja	Wymiary Sali: 12mx24m
		Szkoła Podstawowa im. Ryszarda Wyrzykowskiego w Bełdowie, Bełdów 37, Gm. Aleksandrów Łódzki	1998 r.	Wymiary Sali: 16m x 8m
		Szkoła Podstawowa z oddziałami integracyjnymi im. Janusza Korczaka w Rudzie Bugaj, Ruda Bugaj 54, Gm. Aleksandrów Łódzki	2014 r.	Sala gimnastyczna o wymiarach Długość – 40,14m Szerokość – 12,20m Wysokość – 10,14m

3	Kryte pływalnie	Miejska Pływalnia „Olimpijczyk” przy ul. Bankowej 5 w Aleksandrowie Łódzkim	2002 r.	Basen podwieszany 6-cio torowy o wymiarach 25m x 12,5m i głębokości 1,2m – 1,8m. Basen rekreacyjny o wymiarach 11,45m x 3,25m i głębokości 0,6m – 0,9m. Zjeżdżalnia wodna o długości ok. 74mb, szatnie, natryski, sauna , sanitariaty.
4	Boiska typu Orlik	Szkoła Podstawowa Nr 4 im. M.Skłodowskiej - Curie ul. Al. Wyzwolenia 3 Aleksandrów Łódzki	2008 r.	Boisko do piłki nożnej o wymiarach 30mx62m (pole gry 28mx57m) Boisko wielofunkcyjne o wymiarach 19,1m x 32,1m przeznaczone do piłki koszykowej i piłki siatkowej.
		Budowa boisk sportowych w ramach kompleksu „Moje boisko - Orlik 2012” wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym przy Miejskim Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Aleksandrowie Łódzkim	2011 r.	Boisko do piłki nożnej o wymiarach 30,0 m x 62,0m o powierzchni 1860m ² (pole gry 26,0m x 56,0m), boisko wielofunkcyjne o wymiarach: - 19,1m x 32,1m o powierzchni 613,11m ² (pole gry 15,1mx28,1m)
5	Boiska wielofunkcyjne	Boisko sportowe przy Szkole Podstawowej im. Ryszarda Wyrzykowskiego w Bełdowie, Bełdów 37, Gm. Aleksandrów Łódzki	2011 r.	Płyta boiska o wymiarach 44m x22m
		Boisko wielofunkcyjne przy Miejskim Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Aleksandrowie Łódzkim, ul. Waryńskiego 22/26 Aleksandrów Łódzki	2008 r.	- wykonanie warstwy filtracyjnej z piasku w korycie gr.10cm – 1.500m ² , - wykonanie podbudowy betonowej z dylatacją – grubość warstwy 12cm-1.500m ² , - ułożenie nawierzchni z trawy

				syntetycznej wys. 17mm z zasypaniem piaskiem kwarcowym, - wykonanie ogrodzenia boiska, - wykonanie nawierzchni tartanowej bieżni o długości 80m i 1,22m szerokości wraz z wykonaniem podbudowy i okrawężnikowaniem
		Boisko sportowe znajdujące się przy ul. Bratoszewskiego na terenie osiedla Spółdzielni Mieszkaniowej w Aleksandrowie Łódzkim		Brak danych
7	Boiska piłkarskie pełnowymiarowe	Boisko przy Szkole Podstawowej w Rudzie Bugaj	Modernizacja boiska w 2011 r.	Wymiary boiska: 96mx60m
		Dwa boiska na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Aleksandrowie Łódzkim	2012 r.	Wymiary: 1)105m x 68m 2)90m x 60m
		Boisko w Rąbieniu przy ul. Hiszpańskiej	Modernizacja boiska wykonana w 2010 r.	Wymiary: 100mx53m
8	Stadiony sportowe	Stadion sportowy przy Zespole Szkół Sportowych im. Józefa Jaworskiego w Aleksandrowie Łódzkim, ul. Bankowa 7/11 Aleksandrów Łódzki	2008 r.	-bieżnia okólna czterotorowa o długości 300m , - bieżnia prosta sześciotorowa o długości 100m i 110m (z wybiegami 130m) , - skocznia w dal i do trójskoku, -skocznia wzwyż, - rzutnia kulą, -koło z zamontowaniem siatki osłonowej do rzutu dyskiem i młotem dostarczonej przez

				zamawiającego, - rozbieg do rzutu oszczepem.
9	Boiska do siatkówki plażowej	Dwa boiska na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Aleksandrowie Łódzkim	2012 r.	Wymiary każdego z boisk: 22m x 14m
10	Sztuczne lodowiska	Budowa sztucznego lodowiska w ramach pilotażowego programu „Biały Orlik” przy Szkole Podstawowej Nr 4 w Aleksandrowie Łódzkim Al. Wyzwolenia 3	2011 r.	sezonowe, sztuczne lodowisko o wymiarach 17,5m x 30m na płycie istniejącego boiska o nawierzchni poliuretanowej,
11	Korty tenisowe	Kort tenisowy na osiedlu mieszkaniowym przy ul. Bratoszewskiego zarządzanym przez Spółdzielnię Mieszkaniową w Aleksandrowie Łódzkim		
12	Urządzenia lekkoatletyczne	Urządzenia lekkoatletyczne na stadionie sportowym przy Zespole Szkół Sportowych im. Józefa Jaworskiego w Aleksandrowie Łódzkim, ul. Bankowa 7/11	2008 r.	-bieżnia okólna czterotorowa o długości 300m , - bieżnia prosta sześciotorowa o długości 100m i 110m (z wybiegami 130m) , - skocznia w dal i do trójskoiku, -skocznia wzwyż, - rzutnia kulą, -koło z zamontowaniem siatki osłonowej do rzutu dyskiem i młotem dostarczonej przez zamawiającego, - rozbieg do rzutu oszczepem
13	Inne nie wymienione	Skatepark ul. Bankowa, Aleksandrów Łódzki	2007 r.	

		Siłownia zewnętrzna w parku miejskim przy Pl. Kościuszki w Aleksandrowie Łódzkim Siłownie zewnętrzne na osiedlach: Słonecznym, Bratoszewskiego w Rąbieniu, Sobieniu, na obiekcie MOSiR Targowy Rynek, Nakielnica	2014 r.	
		Obiekty na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Aleksandrowie Łódzkim, ul. 11 Listopada 98	2012 r.	boisko treningowe ze sztuczną nawierzchnią o wymiarach: 90mx60m
				boisko wielofunkcyjne o wymiarach 19mx32m
				2 boiska do piłki plażowej o wymiarach: 22m x 14m
				2 boiska piłkarskie Główna płyta boiska Wymiary: 105m x 68m Drugie boisko Wymiary: 90m x 60m
				Ścieżka zdrowia i ścieżka do biegania o długości 1256m.

Na terenie Gminy Aleksandrów Łódzki działa 15 Klubów sportowych, w tym 8 - to uczniowskie kluby sportowe.

Tabela nr 8. Kluby sportowe działające na terenie Gminy Aleksandrów Łódzki

Lp.	Nazwa klubu	Adres
1	„JEDYNKA” UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY PRZY S.P. NR 1	ul. Ludwika Waryńskiego 22/26
2.	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „KONICZYŃKA” P/SZK. PODST. W RUDZIE - BUGAJ	Ruda – Bugaj 56
3.	MIĘDZYSZKOLNY KLUB SPORTOWY „ALEKSANDRÓW”	ul. Bankowa 7/11
4.	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „TEMPO”	ul. Franciszkańska 14/16
5.	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „KOPERNIK”	ul. Skłodowskiej – Curie 5
6.	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY PRZY MIEJSKIM GIMNAZJUM	ul. Ludwika Waryńskiego 22/26
7.	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „CZWÓRKA”	Al. Wyzwolenia 3
8.	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY VICTORIA RĄBIEŃ	ul. Słowiańska 5
9.	.GG DANCE UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY RĄBIEŃ	Rąbień ul. Słowiańska 5
10.	Libero VIP Aleksandrów Łódzki	Kolonia Brużycy 6M gmina Aleksandrów Łódzki
11.	CKKT BUSHI	ul. Machulskiego 31
12.	Towarzystwo Pływackie „Olimpijczyk”	ul. Bankowa 5
13.	Towarzystwo Sportowe „Sokół”	ul. 11-go Listopada 98
14.	Ludowy Klub Sportowy „Orlik”	Sobień 34 gmina
15.	Centrum Sztuk Walki Unitet Gym	ul. Wł. Sikorskiego 24/1

Turystyka

Rozwinięta baza noclegowa, przyjazne środowisko oraz atrakcyjne zabytki sprzyjają promocji jednostki na zewnątrz i zwiększają jej rozpoznawalność. Gmina Aleksandrów Łódzki posiada niewielką bazę noclegową – na jej terenie znajdują się jedynie obiekty wypoczynkowe. Jednym z nich jest ośrodek we wsi Zgniłe Błoto z kąpieliskiem oraz Ośrodek Edukacji Ekologicznej i Rekreacji w Sobieniu.

Występują 3 hotele w tym: Jan Sander w Rąbieniu AB, Pelikan w Aleksandrowie Łódzkim i Czarny Staw w miejscowości Adamów .

W Gminie funkcjonują także gospodarstwa agroturystyczne, które oferują turystom różne sposoby spędzania czasu wolnego, np.: naukę jazdy konnej, przejażdżki bryczką czy wędkowanie. W ostatnich pięciu latach zauważalny jest wzrost liczby noclegów. Korzystnym zjawiskiem jest zwiększenie liczby odwiedzin turystów zagranicznych – największą grupę wśród nich stanowią Niemcy, Ukraińcy, Litwini, Włosi i Rosjanie.

Obecnie na terenie Gminy działa jedno Centrum Informacji Turystycznej w Bibliotece Publicznej im. J. Machulskiego w Aleksandrowie Łódzkim. W przyszłości mają powstać jeszcze dwa takie centra w Sobieniu i Bełdowie.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego jest jednym z najstarszych zadań publicznych, wiążącym się ściśle z podstawową funkcją władzy publicznej wykonywaną przez organy administracji samorządowej.

Niezakłócone funkcjonowanie społeczeństwa zapewniane jest poprzez bezpieczeństwo życia, zdrowia i mienia ludności w wyniku przestrzegania akceptowanego przez obywateli porządku prawnego. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego zagrożone jest przestępstwami, które negatywnie wpływają na wzorce społeczne i stwarzają niebezpieczeństwo zaburzenia prawidłowego funkcjonowania.

Zgodnie z danymi Komisariatu Policji w Aleksandrowie Łódzkim liczba przestępstw na terenie Gminy w latach 2014-2017 systematycznie spada. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela nr 9 Liczba przestępstw na terenie Gminy w latach 2014-2017

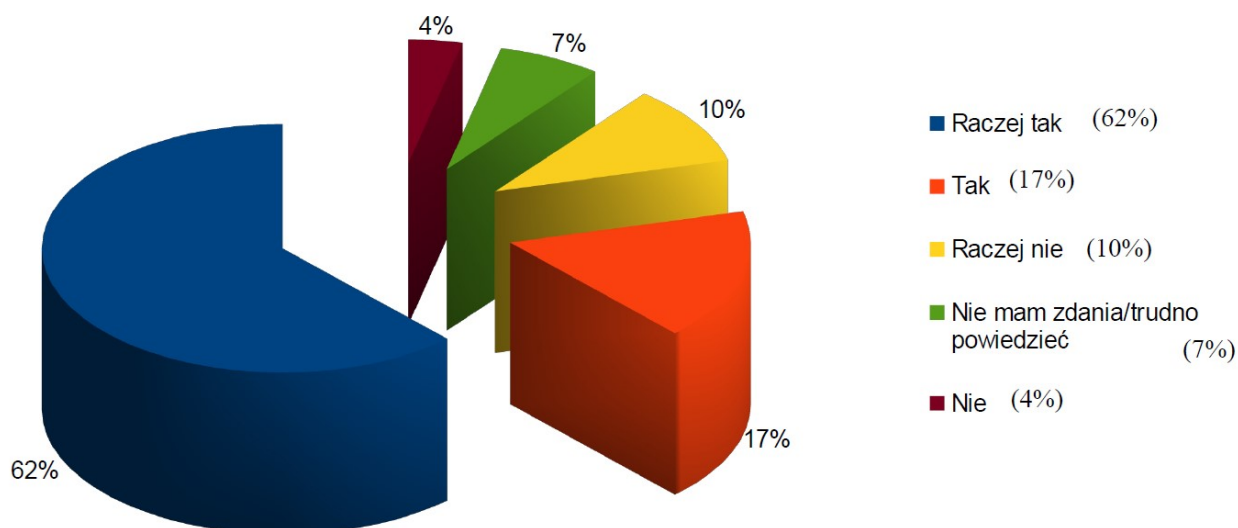
Lp.	Kategoria	2014		2016		2017 (styczeń-październik)	
		liczba	podejrzani	liczba	podejrzani	liczba	podejrzani
1	Przestępstwa ogółem	316	155	306	161	238	101
2	Zabójstwa	1	0	0	0	0	0
3	Przestępstwa rozbójnicze	5	4	4	1	1	1
4	Bójki i pobicia	4	5	4	5	4	6
5	Uszczerbki na	8	4	8	4	5	1

	zdrowiu						
6	Gwałty	1	1	0	0	0	0
7	Kradzieże z włamaniami	34	9	29	7	24	0
8	Kradzieże cudzej rzeczy	80	12	60	19	52	8
9	Kradzieże samochodów	12	0	12	1	14	0
10	Uszkodzenia mienia	32	8	17	8	11	0
11	Przestępstwa narkotykowe	9	7	5	4	1	1
12	Przestępstwa gospodarcze	18	9	14	3	19	5
13	Przestępstwa korupcyjne	1	1	1	0	0	0
14	Przestępstwa drogowe (nietrzeźwi kierowcy)	44	43	44	41	29	28
15	Przestępstwa sprzedaży alkoholu nieletnim	0	0	0	0	0	0
16	Wykroczenia z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	111	-	416	-	247	-

Zgodnie z danymi Komisariatu Policji w Aleksandrowie Łódzkim, na terenie Gminy popełniono w 2016 roku 238 przestępstw ogółem przez 101 podejrzanych. Oraz 247 wykroczeń spowodowanych nieprzestrzeganiem Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Najczęściej popełnianym przestępstwem była kradzież cudzej rzeczy (52 czyny) oraz przestępstwa drogowe w tym nietrzeźwi kierowcy (29 czynów). Ponadto Komisariat zarejestrował również kradzieże z włamaniami (24 czyny), przestępstwa gospodarcze (19 czynów) kradzieże samochodów (14 czynów) oraz inne wyszczególnione w tabeli powyżej.

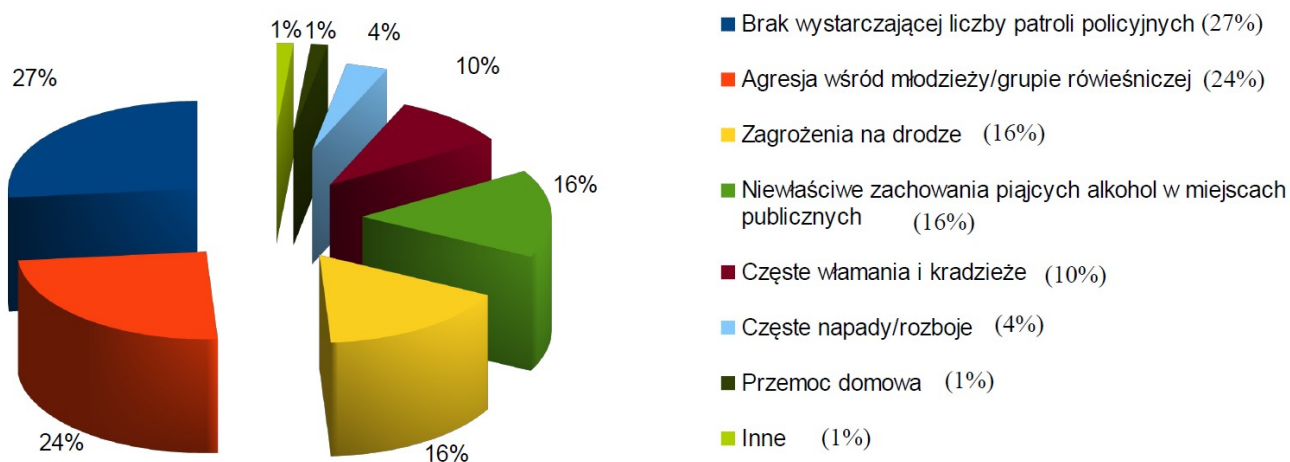
W badaniu ankietowym zrealizowanym w związku z realizacją niniejszego dokumentu, poproszono respondentów o odpowiedź na pytanie „Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie na terenie naszej Gminy?” odpowiedzi przedstawia poniższy diagram:

Diagram nr 2

Połowa ankietowanych (62 %) zadeklarowała, że raczej czuje się bezpiecznie na terenie Gminy, 17 % mieszkańców czuje się bezpiecznie. Wśród wszystkich badanych tylko 4 % osób stwierdziło że nie czuje się bezpiecznie na terenie Gminy, natomiast 7 % nie miało zdania na ten temat. Mieszkańców zapytano również jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy. Rozkład odpowiedzi przedstawia się następująco:

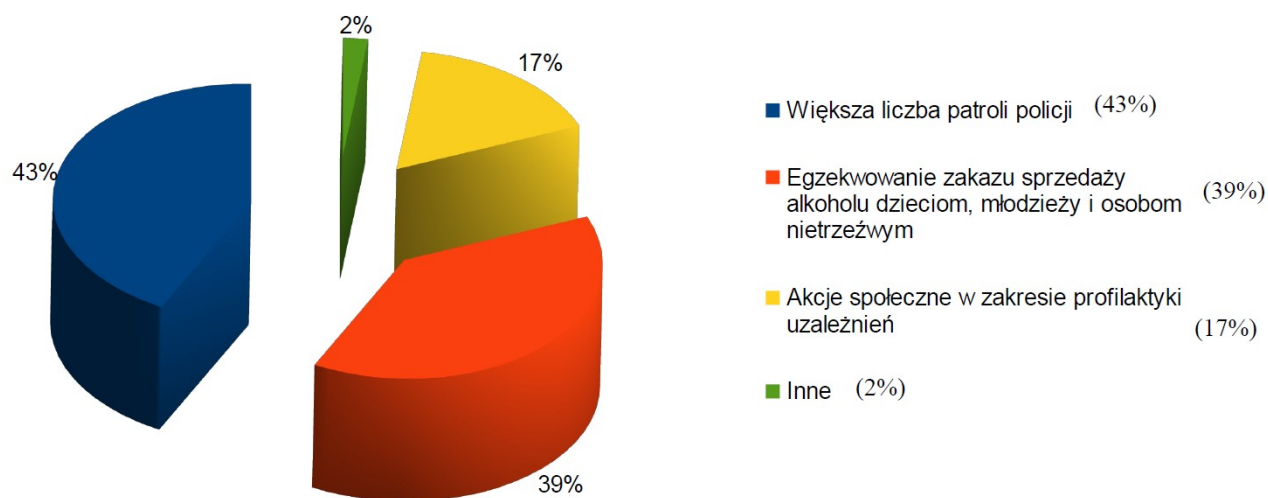
Diagram nr 3

Większość ankietowanych (27 %) stwierdziła, że na terenie Gminy nie ma wystarczającej ilości patroli policyjnych. Brak poczucia bezpieczeństwa zgodnie z wynikami ankiety spowodowany jest również agresją wśród młodzieży/grupie rówieśniczej (24%), zagrożeniami na drodze (16%), niewłaściwymi zachowaniami pijących alkohol w miejscach publicznych (16%) oraz innymi wyszczególnionymi w diagramie.

W odpowiedzi na pytanie „Co w Pani/a opinii wpłynęłoby na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w Gminie Aleksandrów Łódzki?” większość respondentów (43%) zaproponowała zwiększenie liczby patroli policyjnych oraz egzekwowanie zakazu sprzedaży alkoholu dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (39%). ankietowani zauważyli również potrzebę akcji społecznych w zakresie profilaktyki (17%). Szczegóły przedstawia diagram poniżej:

Diagram nr 4

11. POMOC SPOŁECZNA

W związku z szerokim zakresem działalności pomocy społecznej oraz realizacją wielu zadań, działa ona na podstawie wielu przepisów prawa zawartych w Statucie Ośrodka.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Działania z zakresu pomocy społecznej w Gminie realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.

Głównym kierunkiem działań OPS jest realizacja założeń polityki społecznej państwa, czyli działań długoterminowych zmierzających do poprawy sytuacji społecznej poprzez rozwiązywanie problemów społecznych.

Podstawowym celem Ośrodka jest realizacja wskazanych Statutem zadań z obszaru polityki społecznej jako zintegrowanego systemu działań profilaktycznych, rozwojowych, opiekuńczych i wychowawczych.

Struktura organizacyjna Ośrodka jest rozbudowana – składa się na nią wiele działów i zespołów. Każdy z nich pracuje nad poprawą funkcjonowania naszych podopiecznych wykorzystując wszystkie zasoby i możliwości nadane przez przepisy prawa. W swojej pracy kieruje się dobrem klienta.

Działania OPS mają charakter interdyscyplinarny, dlatego też Ośrodek współpracuje z wieloma instytucjami oraz jednostkami organizacyjnymi Gminy jak na przykład Urząd Miejski, służba zdrowia, szkoły i przedszkola, Policja, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Poradnia Leczenia Uzależnień, kuratorzy sądowi oraz inne organizacje pozarządowe działające w sferze polityki społecznej.

Na podstawie art. 110 ust. 11 i ust. 12 Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców. Ośrodek spełnia ten wymóg, gdyż na koniec roku 2016 r. Gmina miała 30 645 mieszkańców, a zatrudnionych było 15 pracowników socjalnych.

Kryteria dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określa art. 8 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 9 tejże ustawy podlegają one weryfikacji co 3 lata.

W październiku 2015 na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej zostały zmienione kryteria dochodowe, które od 1 października 2015 r. wynoszą:

- dla osoby samotnie gospodarującej 634,00 zł
- dla osoby w rodzinie 514,00 zł

Powyższym Rozporządzeniem została także zmieniona kwota dochodu z 1 ha przeliczeniowego na 288,00 zł oraz określona maksymalna kwota zasiłku stałego – 604,00 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych adresowana jest do rodzin o dochodach nie przekraczających **674 zł.** miesięcznie w przeliczeniu na członka rodziny lub **764 zł.** - jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Powyższe kryteria dochodowe obowiązują od listopada 2015 r. (wcześniej 574zł i 664zł) i nie uległy zmianie. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie więcej niż **500 zł**, jeśli dochód nie przekracza **725 zł netto** miesięcznie na osobę w rodzinie. Świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko, jeżeli

dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty **800 zł.**, a **1200 zł.** jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne. Spełnienie wymogu kryterium dochodowego obowiązuje tylko w przypadku ubiegania się o świadczenie na pierwsze dziecko w rodzinie, świadczenie na kolejne dzieci jest bez kryterium dochodowego.

Chcąc przybliżyć w liczbach wartość zadań jakie stały przed OPS w 2016 roku, oraz wykazać **jak na przestrzeni ostatnich pięciu lat zmieniała się wysokość naszego budżetu z uwzględnieniem źródeł finansowania** przygotowaliśmy poniższe zestawienia.

Tabela nr 10 Analiza porównawcza wykonania budżetów Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2012 – 2016 z uwzględnieniem źródeł finansowania.

L.p.	Rok	Plan	WYKONANIE			% wykonanie budżetu
			Razem	Środki samorządowe	Środki zewnętrzne	
1	2012	12 976 974,60	12 647 896,79	3 959 219,97	8 688 676,82	97,46
2	2014	14 181 135,08	13 359 853,90	4 607 816,21	8 752 037,69	94,21
3	2016	30 985 859,00	29 956 809,40	4 900 050,33	25 056 759,07	96,68

Źródło: Sprawozdanie finansowe Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

Na przełomie 2015/2016 roku wartość budżetu wzrosła o kwotę 16 milionów (ogromny wzrost wprowadzony ze względu na wprowadzenie nowego zadania jakim jest wypłata świadczeń wychowawczych „Program 500+”).

Tabela nr 11. Beneficjenci pomocy społecznej w Gminie w latach 2012-2016

ROK	2012	2014	2016
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1343	1265	1087
W tym osoby długotrwale korzystające	882	890	673
Liczba rodzin	985	875	750
Udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	7,09 %	6,37 %	5,20 %

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

Jak widać w powyższej tabeli na przestrzeni lat 2014-2016 nastąpił znaczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, a co za tym idzie spadek beneficjentów systemu w ogólnej liczbie ludności Gminy (ok. 30 000).

Tabela 12. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w Gminie w 2016 roku

Wiek odbiorców	Liczba osób w rodzinach		
	kobiety	mężczyźni	ogółem
0-17 lat	143	159	302
Wiek produkcyjny	352	299	651
Wiek poprodukcyjny	88	46	134
Razem	583	504	1087

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (651). W następnej kolejności uplasowała się grupa dzieci i młodzież do 17 roku życia (302), a najmniej było osób korzystających ze wsparcia Ośrodka w wieku poprodukcyjnym.

Z punktu widzenia pracy socjalnej prowadzonej z klientami Ośrodka bardzo ważne są powody przyznawanej pomocy. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2012-2016

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012	2014	2016	2012	2014	2016
Ubóstwo	591	544	506	1401	1227	1107
Bezrobocie	583	553	378	1444	1339	900
Niepełnosprawność	307	320	319	519	584	547
Długotrwała lub ciężka choroba	496	462	447	920	922	837
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	164	183	178	512	595	571
Alkoholizm	53	54	82	87	104	131

Narkomania	1	3	2	4	6	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	82	105	95		-	
w tym:				-		
wielodzietność	28	36	39			-
Bezdomność	36	38	35	46	52	50
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	29	22	15	57	37	35
Przemoc w rodzinie	32	10	10	96	31	37

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

W latach 2012 - 2016, najwięcej osób korzystało z pomocy Ośrodka z powodu ubóstwa, natomiast w 2014 r. problemem dominującym było bezrobocie. Ważnymi powodami były również niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Dane pokazują, ogromny spadek liczby osób korzystających z pomocy Ośrodka z powodu bezrobocia pomiędzy rokiem 2014 a 2016 – z 553 osób na 378 osób, oraz duży wzrost liczby osób dotkniętych problemem alkoholowym – z 54 na 82. Pozostałe wartości liczbowe utrzymują się na względnie stałym poziomie.

Ważnym aspektem pracy Ośrodka są zadania realizowane przez asystentów rodziny. Głównym celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, które umożliwią jej wychowywanie dzieci. Praca asystenta rodziny odbywa się głównie w miejscu zamieszkania tych rodzin. Realizowana jest przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Współpraca z rodzinami jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne i mało wymierne efekty. Asystent rodziny pracuje zazwyczaj z rodziną w której występuje wiele sprzężonych problemów, do których należą: niskie umiejętności opiekuńczo - wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, uzależnienia, ubóstwo, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne, czasowe lub długotrwałe bezrobocie, a także częste zmiany pracy lub/i miejsca zamieszkania. Katalog uzupełniają: zagrożenie bezdomnością, długotrwała choroba fizyczna lub psychiczna, konflikty małżeńskie, problemy szkolne dzieci, trwanie w konflikcie międzypokoleniowym, uzależnienie od narkotyków i alkoholu, przemoc itp.

Tabela nr 14 Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny

Wyszczególnienie	2012	2014	2016
Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny narastająco	57	53	65
Liczba dzieci w rodzinach	144	132	150
Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej	0	1	2

Zródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

Działalność Ośrodka to również przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych oraz alimentacyjnych. W 2012 r. ze świadczeń rodzinnych w roku 2012 skorzystało 1757 rodzin na łączną kwotę 4 544 138,00 zł, w 2014 roku 1497 rodzin na łączną kwotę 4 269 429,00 zł., natomiast w roku 2016 - 1613 rodzin na łączną kwotę 5 668 125,00 zł.

Od stycznia 2016 r. ustawodawca wprowadził w ustawie o świadczeniach rodzinnych nowy rodzaj świadczenia - świadczenie rodzicielskie. Tysiąc złotych miesięcznie przez rok od dnia urodzenia dziecka. W 2016 r. tytułem świadczenia rodzicielskiego wypłacono 602 świadczenia na kwotę 559.876 zł dla 86 osób.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna w okresie ostatnich 2 miesięcy. Z tej formy pomocy w 2012 roku skorzystało 207 rodzin na łączną kwotę 949 813,00 zł., w 2014 roku 196 rodzin na kwotę 935 999,00 zł., a w 2016 roku 220 rodzin na kwotę 1.144.765zł.

Zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Świadczenie wychowawcze przysługuje w wysokości 500 zł. miesięcznie na dziecko.

Przysługuje na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800 zł., a 1200 zł. jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne. Spełnienie wymogu kryterium

dochodowego obowiązuje tylko w przypadku ubiegania się o świadczenie na pierwsze dziecko w rodzinie, świadczenie na kolejne dzieci jest bez kryterium dochodowego. Świadczenia wychowawcze realizowane są od kwietnia 2016 r. Świadczenia pobierano na 3278 dzieci. Na koniec 2016 r. świadczenia wypłacano 2 271 rodzinom. W okresie od kwietnia do grudnia wypłacono 27 652 świadczenia, w tym na pierwsze dziecko w rodzinie 10827. Poniesione z budżetu państwa wydatki na świadczenie wychowawcze (bez środków na koszty obsługi i wdrożenie) wyniosły 13 790 087 zł.

Szczegółowe dane dotyczące form wsparcia i zakresu działalności OPS, zawarte są w corocznych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe stanowią nieodłączny element społeczeństwa demokratycznego. Nauki socjologiczne podkreślają ich znaczenie w: zwiększaniu integracji społecznej, realizacji zasady pomocniczości, budowaniu społeczeństwa obywatelskiego, dialogu społecznym i demokracji uczestniczącej.

Na terenie gminy Aleksandrów Łódzki zarejestrowanych jest 46 organizacji pozarządowych o charakterze kulturalnym, sportowym, biznesowym oraz zrzeszające osoby niepełnosprawne i udzielające wsparcia społecznego. Organizacje te czynnie starają się o fundusze na swą działalność, aktywizując przy tym lokalną społeczność i rozwijając region. Liczba ta wskazuje na to, że mieszkańcy są bardzo czynnie zaangażowani w życie gminy i jej dobro ma dla nich znaczenie. Do organizacji pozarządowych należą osoby w różnym wieku oraz profesji, co wpływa dodatnio na urozmaicenie podejmowanych przez nich przedsięwzięć. Są wśród nich są stowarzyszenia, fundacje, związki zawodowe oraz koła. Gmina corocznie przyjmuje uchwałę w sprawie Programu współpracy Gminy Aleksandrów Łódzki z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku, w którym określa zasady współpracy, zakres przedmiotowy, formy współpracy i priorytetowe zadania publiczne oraz planowaną wysokość środków przeznaczoną na ich realizację.

W 2017 roku Gmina Aleksandrów Łódzki realizowała wraz z organizacjami pozarządowymi zadania z zakresu sportu, kultury, podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, wypoczynku dzieci i młodzieży działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym. Ogłoszono 18 konkursów ofert na łączną kwotę 1 843 700 złotych.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W celu wprowadzenia zmian oraz określenia działań na rzecz poprawy funkcjonowania społeczeństwa w Gminie, niezbędne jest przeprowadzenie diagnozy społecznej.

Diagnoza społeczna jest rodzajem badania, które odpowiada na pytania: „jak jest” (w społeczeństwie, instytucji, rodzinie). Są one podejmowane z przesłanek społecznych (zwykle w odpowiedzi na sytuację problemową w życiu społecznym) i mają cele praktyczne (zastosowanie wiedzy naukowej dla skutecznego przekształcania rzeczywistości). Jedną z metod zbierania danych do diagnozy społecznej są badania sondażowe w tym między innymi ankieta. (Źródło: typologia S. Ziemskiego, za: B. Szatur-Jaworska, Diagnozowanie w polityce społecznej. IPS UW, Warszawa 2002, s. 19)

W Gminie Aleksandrów Łódzki przeprowadzono badanie w formie ankiety. Druki ankiet były dostępne na stronie internetowej OPS, w siedzibie OPS, w placówce Zakładu Opieki Zdrowotnej, w placówkach edukacyjnych na terenie Gminy oraz w Urzędzie Miasta. Anonimowo wypełnione ankiety można było złożyć w OPS w specjalnie przygotowanej na ten cel urnie. Badanie trwało od września 2017 do końca listopada 2017 r. Do Ośrodka wpłynęły 350 poprawnie wypełnione ankiety, przez 274 kobiety oraz 76 mężczyzn.

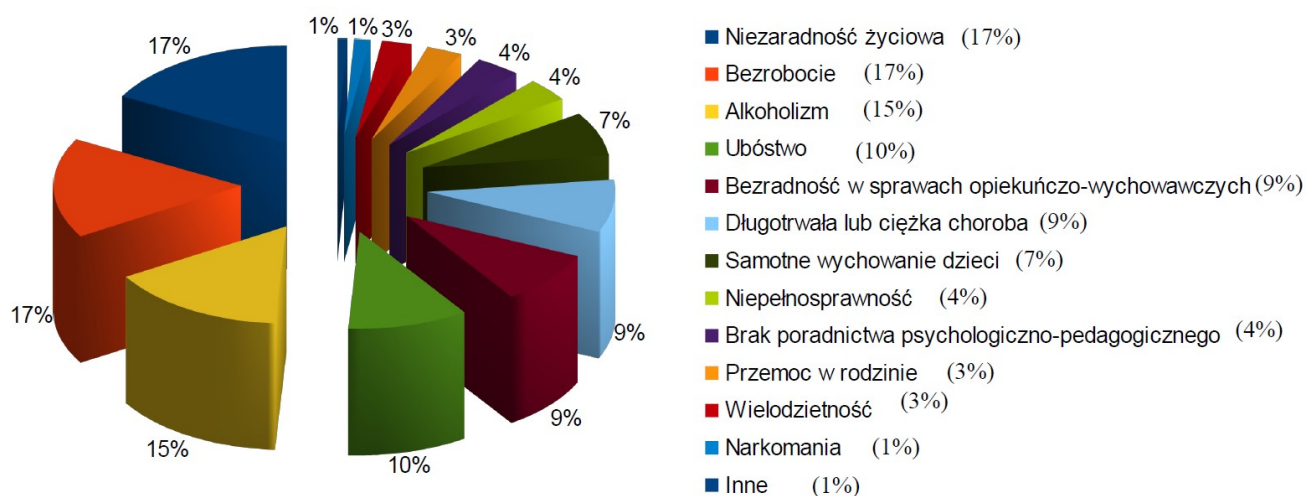
Struktura wiekowa ankietowanych przedstawia się następująco:

Tabela nr 15

Wyszczególnienie	18 – 30 lat	31 – 40 lat	41 – 50 lat	51 i więcej lat
Kobiety	20	144	80	30
Mężczyźni	4	30	26	16
Łącznie	24	174	106	46

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w Gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy diagram.

Diagram nr 5 Jakie są główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców Gminy powodujące trudne warunki życia?

Najczęściej wskazywaną odpowiedzią była niezaradność życiowa (17%) oraz bezrobocie (17%) następnie alkoholizm (15%). Respondenci wskazali również na problem ubóstwa (10%), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i długotrwałej lub ciężkiej choroby (9%). 7% ankietowanych jako główną przyczynę problemów społecznych w Gminie podało samotne wychowywanie dzieci a 4% wskazało niepełnosprawność oraz brak poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego. Wśród udzielanych odpowiedzi znalazły się również: przemoc w rodzinie (3%), wielodzietność (3%), narkomania (1%) oraz inne przyczyny (1%).

14. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, polegającym na pozostawaniu ludzi zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć, bez zatrudnienia. Osoba bezrobotna to taka, która nie posiada zatrudnienia, nie prowadzi działalności gospodarczej oraz nie wykonuje innej pracy zarobkowej, jednocześnie deklaruje gotowość do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy) oraz nie posiadająca żadnych przeciwwskazań do jej podjęcia. (pl.wikipedia.org)

Zgodnie z wynikami badań 16,63 % ankietowanych uważa, że główną przyczyną problemów społecznych w Gminie powodujących trudne warunki życia jest bezrobocie.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu stopa bezrobocia w latach 2012 – 2016 sukcesywnie maleje zarówno w kraju jaki i w województwie łódzkim i powiecie zgierskim:

Tabela nr 16 Stopa bezrobocia w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012r.	2014r.	2016r.
Stopa bezrobocia w powiecie zgierskim	18,8%	14,3%	10,5%
Stopa bezrobocia w województwie łódzkim	14,0%	11,8%	8,6%
Stopa bezrobocia w kraju	13,4%	11,4%	8,3%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na grudzień 2016r.), w Aleksandrowie Łódzkim na 1000 mieszkańców pracuje 207 osób. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. 48,1% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,9% mężczyźni.

Bezrobocie rejestrowane w Aleksandrowie Łódzkim wynosiło w 2016 roku 13,9% (14,3% wśród kobiet i 13,6% wśród mężczyzn). Jest więcej większe od stopy bezrobocia rejestrowanego dla powiatu zgierskiego (10,5%) województwa łódzkiego (8,6%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (8,3%).

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela

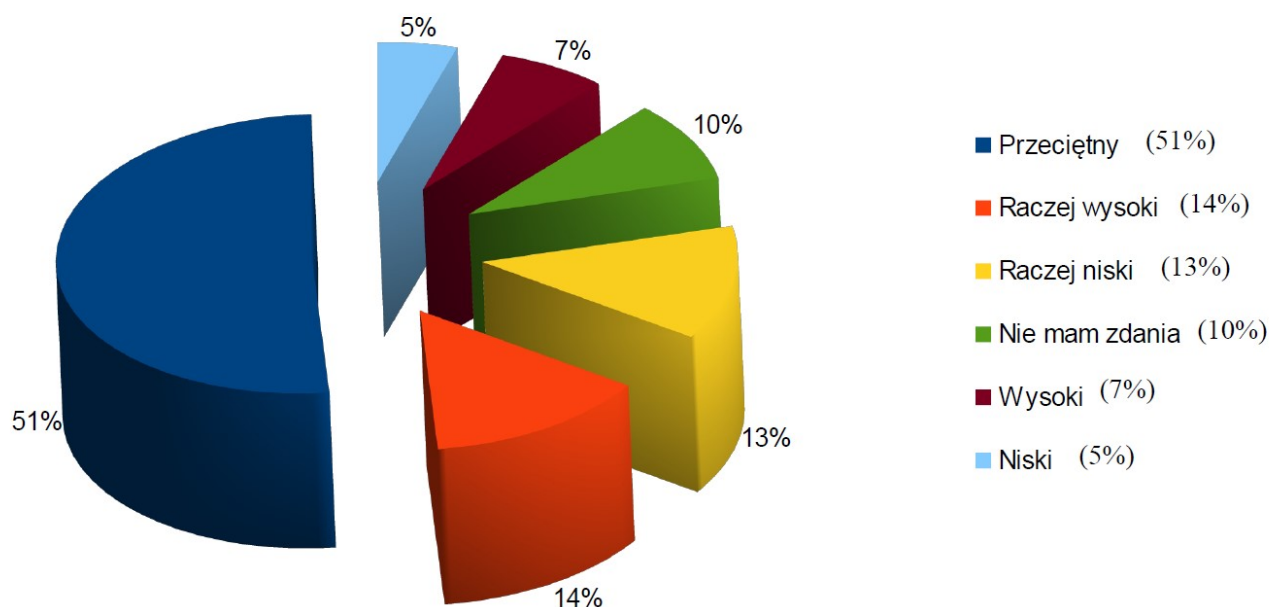
Tabela nr 17 Bezrobotni w Gminie Aleksandrów Łódzki w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012 r.	2014 r.	2016 r.
Liczba bezrobotnych ogółem	2 036	1 567	1 089
Liczba bezrobotnych kobiet ogółem	1 006	796	542
Udział procentowy kobiet w liczbie bezrobotnych	49,4%	50,8%	49,8%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu

Badania ankietowe wskazują, że według ponad połowy respondentów poziom bezrobocia w Gminie jest przeciętny (51%). Szczegółowe wyniki obrazuje poniższy diagram.

Diagram nr 6 Jaki Pani/a zdaniem jest poziom bezrobocia w naszej Gminie?

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Aleksandrowa Łódzkiego 1 971 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 1 120 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi - 851. (Dane Głównego Urzędu Statystycznego) 17,4% aktywnych zawodowo mieszkańców Aleksandrowa Łódzkiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 36,6% w przemyśle i budownictwie, a 19,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,2% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Aby w pełni zobrazować problem bezrobocia w Gminie, należy przeanalizować dane z tego zakresu pod kątem czasu pozostawania bez pracy, wieku bezrobotnych, jak i ich wykształcenia oraz stażu pracy

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia tabela.

Tabela nr 18 Bezrobotni w Gminie Aleksandrów Łódzki wg stanu na koniec 2016 roku w podziale na wiek, wykształcenie, staż pracy oraz czas pozostawania bez pracy.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet	Udział kobiet (w%)
Czas pozostawania bez pracy	Do 1 miesiąca	105	53	50,5%
	1-3 miesięcy	226	98	43,4%
	3-6 miesięcy	165	84	50,9%
	6-12 miesięcy	160	83	51,9%
	12-24 miesięcy	167	91	54,5%
	Powyżej 24 miesięcy	266	133	50,0%
Wiek	18-24 lata	93	55	59,1%
	25-34 lata	255	156	61,2%
	35-44 lata	285	149	52,3%
	45-54 lata	249	120	48,2%
	55-59 lat	124	53	42,7%
	60 lat i więcej	83	9	10,8%
Wykształcenie	Wyższe	132	82	62,1%
	Policealne i średnie zawodowe	227	124	54,6%
	Średnie ogólnokształcące	133	96	72,2%
	Zasadnicze zawodowe	243	108	44,4%
	Gimnazjalne i poniżej	354	132	37,3%
Staż pracy	Bez stażu	133	75	56,4%
	Do 1 roku	157	82	52,2%

	1-5 lat	209	108	51,7%
	5-10 lat	195	108	55,4%
	10-20 lat	194	88	45,4%
	20-30 lat	148	66	44,6%
	30 lat i więcej	53	15	28,3%
Ogółem		1089	542	49,8%

Zródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu

Największą grupą bezrobotnych w Gminie na koniec 2016r. były osoby w wieku produkcyjnym 35-44 lata (285), pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (266), z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (354) oraz osoby które mają od roku do 5 lat stażu pracy (209).

Niewiele mniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (255) oraz 45-54 lata (249), osoby pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy (226), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (243) oraz policealnym i średnim zawodowym (227) i osoby ze stażem pracy od 5 do 10 lat (195) i od 10 do 20 lat stażu pracy (194).

Wśród ogólnej liczby bezrobotnych w Gminie udział kobiet i mężczyzn jest porównywalny – 49,8% kobiet i 50,2% mężczyzn. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych zarejestrowano wśród kobiet z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (72,2%) w wieku od 25 do 34 lat (61,2%), bez żadnego stażu pracy (56,4%) oraz pozostających bez pracy w okresie od 12 do 24 miesięcy (54,5%).

Pomimo większej stopy bezrobocia która jest zarejestrowana w Gminie w porównaniu do powiatu zgierskiego czy województwa łódzkiego, ogólna liczba bezrobotnych Gminy w ostatnich 4 latach tj. w okresie od 2012r. do 2016r. zmniejszyła się z 2036 do 1089 (o 947 osoby).

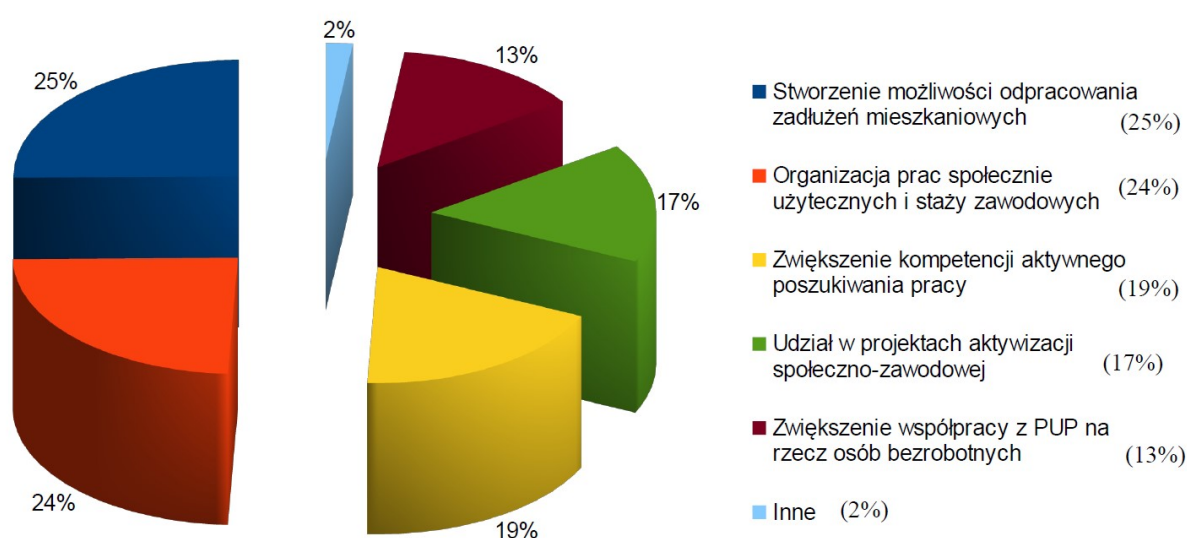
Badania ankietowe wskazują, że bezrobocie jest jedną z głównych przyczyn problemów społecznych mieszkańców Gminy. Pozostawanie bez pracy jest bezsprzecznie problemem wielowymiarowym, który dotyka nie tylko konkretnej osoby ale również całej rodziny (Agnieszka Skowrońska Praca socjalna z osobami długotrwale bezrobotnymi i członkami ich rodzin, Warszawa 2014). Co więcej jest czynnikiem który powoduje wiele problemów współistniejących jak np. niezaradność życiowa, ubóstwo czy alkoholizm. Bezrobocie skutkuje również wykluczeniem społecznym.

Problem ten wymaga podejścia interdyscyplinarnego i współpracy poszczególnych instytucji takich jak instytucje rynku pracy, pracodawcy, instytucje edukacyjne oraz instytucje integracji i pomocy społecznej

(Agnieszka Skowrońska Praca socjalna z osobami długotrwale bezrobotnymi i członkami ich rodzin, Warszawa 2014).

Wyniki badań ankietowych wskazują, że zdaniem społeczności Gminy sytuację osób bezrobotnych poprawiłoby stworzenie możliwości odpracowania zadłużeń mieszkaniowych (25%), organizacja prac społecznie-użytecznych oraz staży zawodowych (24%) oraz zwiększenie kompetencji aktywnego poszukiwania pracy (19%). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy diagram:

Diagram nr 7

15. BEZDOMNOŚĆ

Zgodnie z art. 6 pkt 8) ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej za osobę bezdomną należy uznać "osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania".

Należy również zaznaczyć, iż bezdomność jest zjawiskiem społecznym charakteryzującym się względnie trwałą sytuacją człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania

(M. Porowski, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych,[w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434)

Bezdomność spowodowana jest wieloma czynnikami, między innymi zmniejszoną zdolnością do samodzielnego życia i radzenia sobie, presją spełnienia wymagań współczesnego społeczeństwa, brakiem umiejętności radzenia sobie ze stresem czy też marginalizacją społeczną.

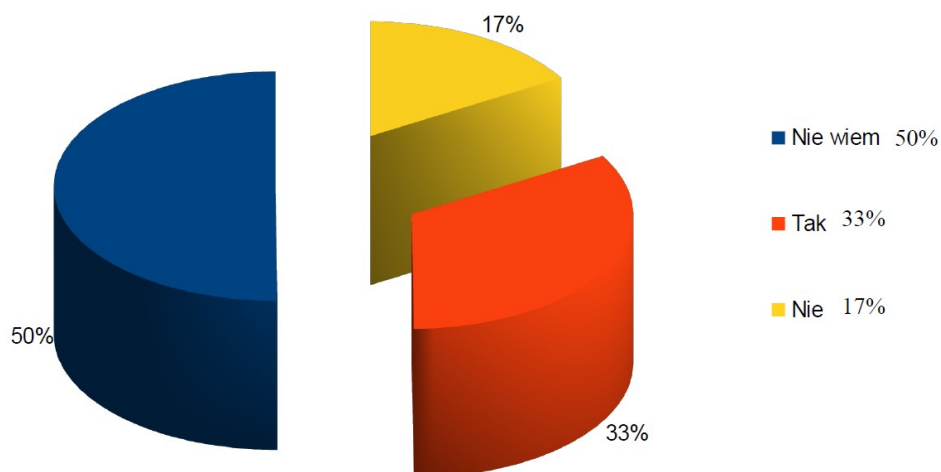
Może być zdeterminowana również takimi czynnikami, jak: zaległości w opłatach czynszowych, samotność, brak wsparcia i opieki najbliższych, przemoc, alkoholizm, brak tolerancji społecznej.

W naszej Gminie bezdomność kształtuje się na bardzo niskim poziomie. Osoby bezdomne na bieżąco otrzymują stosowną do potrzeb pomoc. Na terenie miasta, tj. przy ul. Pabianickiej 81/83C oraz przy ul. Wierzbńskiej 7 m. 8 i ul. Wierzbńskiej 9 m. 5 - funkcjonują mieszkania chronione. Mieszkania te w całości zabezpieczają potrzeby osób bezdomnych. Podopieczni otrzymują pomoc w postaci schronienia. Każdy bezdomny realizuje indywidualny program wychodzenia z bezdomności. W ramach „treningu kulinarnego” samodzielnie przygotowują sobie posiłki. Jeśli podczas wywiadu środowiskowego zostanie zdiagnozowana potrzeba zabezpieczenia danego klienta w odzież, środki higieny osobistej, leki, bądź inne artykuły czy usługi niezbędne do prawidłowego funkcjonowania, pracownik socjalny planuje odpowiednią do potrzeb pomoc w postaci zasiłku okresowego, zasiłku celowego bądź świadczenia pieniężnego w formie zasiłku celowego na zakup żywności. Ponadto Ośrodek zgodnie z programem rządowym „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” zabezpiecza wszystkich potrzebujących, których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, w jeden gorący posiłek dziennie.

W okresie od 2012 r. do 2016 r. liczba osób objętych wsparciem z powodu bezdomności utrzymuje się na względnie stałym poziomie. W 2012 r. było to 36 osób, w 2014 r. - 38 osób natomiast w 2016 r. - 35 osób (Źródło danych: Ocena zasobów pomocy społecznej).

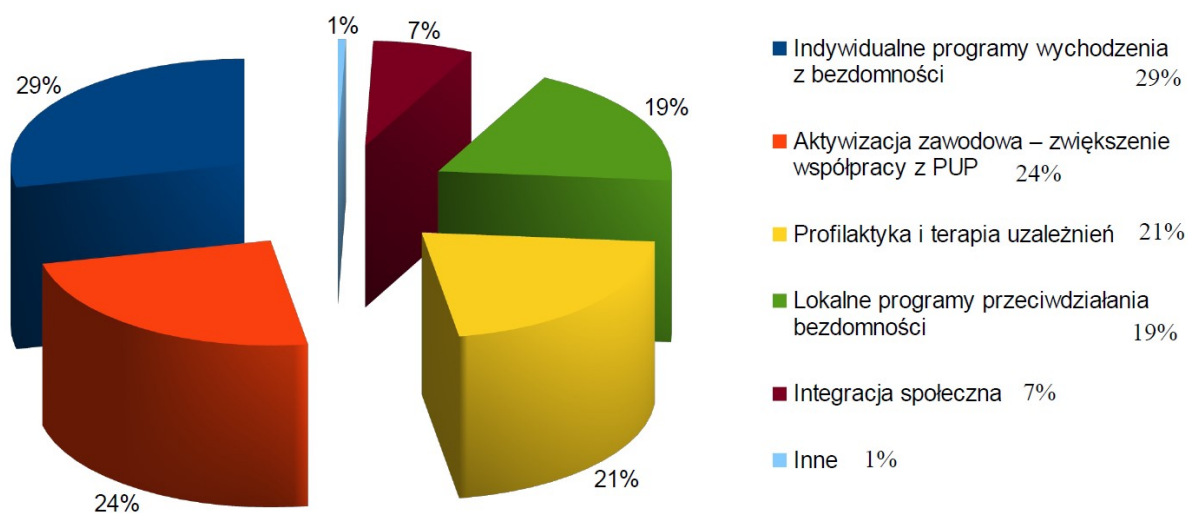
Zdaniem 33% respondentów ankiety w Gminie istnieje problem bezdomności, 17 % odpowiedziało, że nie ma takie zjawiska, natomiast. 50 % odpowiedziało "nie wiem".

Diagram nr 8

Ankietowani za najskuteczniejszy sposób w rozwiązaniu problemu bezdomności uznali indywidualne programy wychodzenia z bezdomności (29%) oraz aktywizację zawodową – zwiększenie współpracy z PUP (24%) Szczegółowe dane przedstawia poniższy diagram:

Diagram nr 9 Jakie działania w Pani/a ocenie byłyby najskuteczniejsze w rozwiązaniu problemu bezdomności.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Problemy uzależnień

Według **Światowej Organizacji Zdrowia** (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji.

W języku potocznym termin "uzależnienie" jest stosowany głównie do osób, które nadużywają narkotyków, leków, alkoholu, czy papierosów.

Uzależnienia są problemem społecznych, który znacząco wpływa negatywnie nie tylko na zdrowie fizyczne ale również na inne sfery życia takie jak osłabienie więzi rodzinnych, problemy z pełnieniem funkcji rodzicielskich, wzrost przestępczości, wypadki w pracy oraz drogowe czy poczucie bezpieczeństwa społecznego.

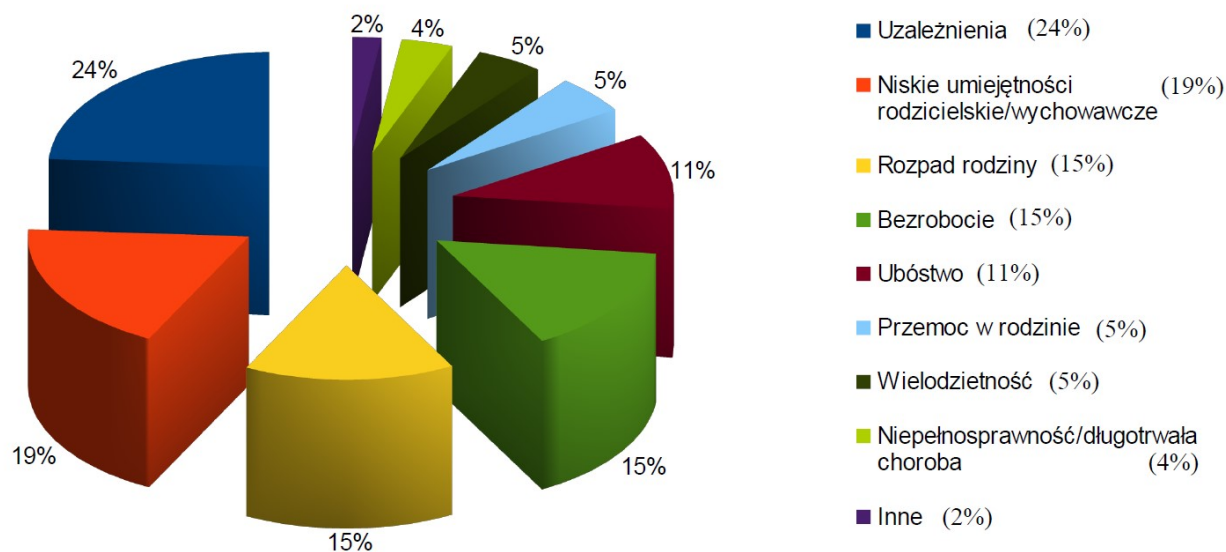
Jako główne przyczyny popadania w uzależnienia można wymienić: rozpad więzi rodzinnych (nieprawidłowe wzorce rodzinne), nadopiekuńczość, chłód emocjonalnych, przedmiotowe traktowanie, brak zaspokojenia podstawowych potrzeb (emocjonalnych i fizycznych), rozpad rodziny, radykalna zmiana statusu społecznego, brak celów życiowych, chęć podporządkowania się grupie, brak umiejętności radzenia sobie ze stresem.

Dokładne dane dotyczące liczby osób uzależnionych są trudne do określenia. Liczba osób korzystających ze wsparcia Ośrodka ze względu na uzależnienia sukcesywnie rośnie i tak w 2012 roku były to 54 osoby, w 2014 roku 57 osób a w 2016 roku już 84 osoby. Wzrost wskaźników w tym zakresie jest wynikiem pogłębionej diagnozy podczas aktywizacji społeczno – zawodowej realizowanej w ramach programów i projektów.

Wyniki badań ankietowych wskazują, że według największej liczby respondentów uzależnienia są główną przyczyną bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego:

Diagram nr 10

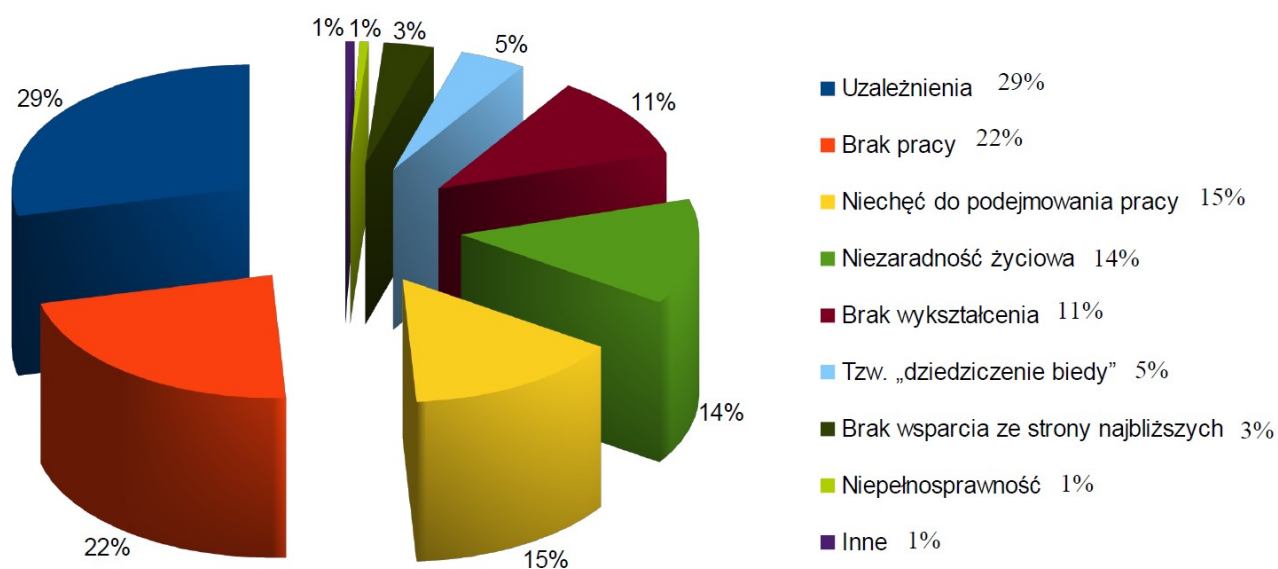
Pytanie 6.
Jakie są Pana/ą zdaniem przyczyny bezradności rodziców z terenu Gminy Aleksandrów Łódzki w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego ?

Uzależnienia według ankietowanych są również jedną z głównych przyczyn nieporadności z problemem ubóstwa oraz trudnej sytuacji materialnej:

Diagram nr 11

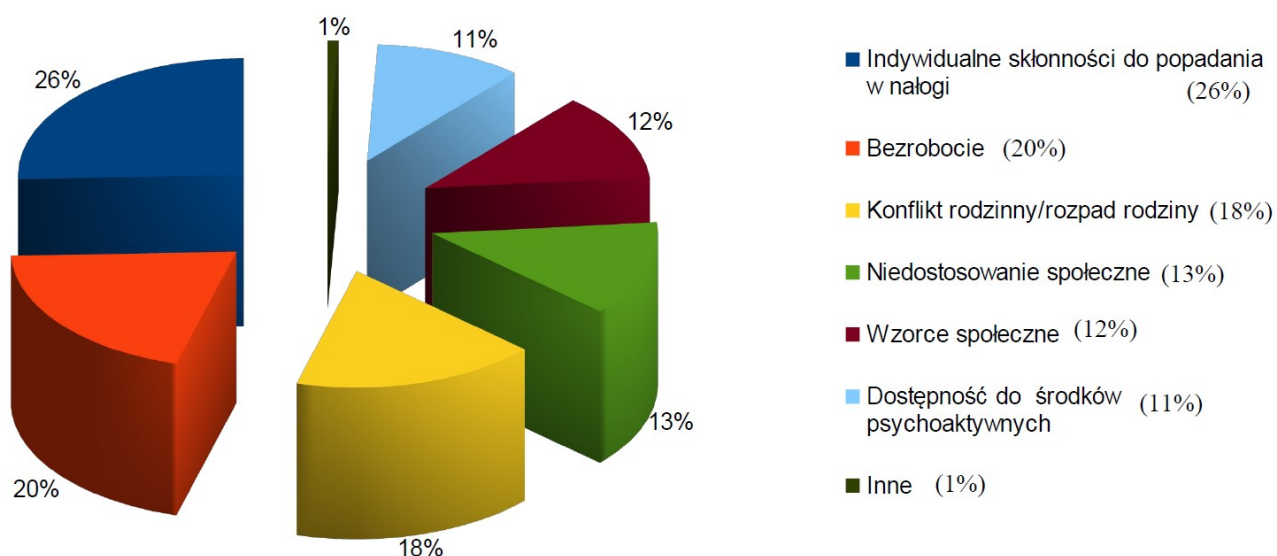
Pytanie 22
Co Pani/a zdaniem decyduje o tym, że niektórzy ludzie nie potrafią poradzić sobie z problemem ubóstwa, trudną sytuacją materialną?

Na przeciw problemom uzależnień wychodzi realizowany co roku Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Jego celem głównym jest zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych, zmniejszenie tych, które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

W badaniach przeprowadzonych na potrzeby niniejszej Strategii 15% ankietowanych wskazało, że alkoholizm jest główną przyczyną problemów społecznych w naszej Gminie. Zgodnie z badaniami jest to druga co do wielkości przyczyna nieprawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnej. Ankietowanym zadano również pytanie dotyczące przyczyn występowania uzależnień. Podział odpowiedzi przedstawia poniższy diagram:

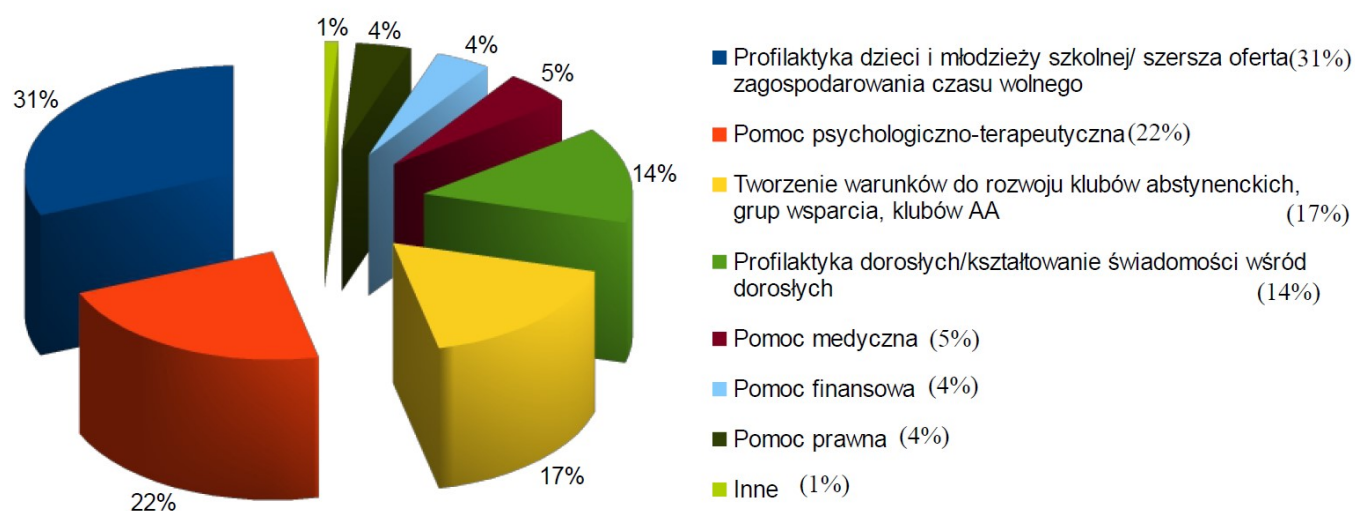
Diagram nr 12 Główne przyczyny występowania uzależnień

Jak widać, według większości badanych (26%) najczęstszą przyczyną występowania problemu uzależnień są indywidualne skłonności do popadania w nałogi. Ankietowani wskazali również na bezrobocie (20%), konflikty rodzinne/rozpad rodziny (18%), niedostosowanie społeczne (13%), niewłaściwe wzorce społeczne (12%) oraz dostępność do środków psychoaktywnych (11%).

Podczas przeprowadzonych badań poproszono również o wskazanie działań, które powinny być podjęte na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin. Rozkład odpowiedzi przedstawiono poniżej:

Diagram nr 13

31% ankietowanych stwierdziło, że profilaktyka dzieci i młodzieży szkolnej oraz szersza oferta zagospodarowania czasu wolnego będzie miała pozytywny wpływ na profilaktykę uzależnień. 22% badanych wskazało potrzebę pomocy psychologiczno-terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin. Dla 17% osób, najlepszym rozwiązaniem byłoby tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich, grup wsparcia i klubów AA. 14% ankietowanych wskazało na profilaktykę oraz kształtowanie świadomości wśród dorosłych. Znacznie mniej bo tylko 5% opowiedziało się za pomocą medyczną. 4% za pomocą finansową i prawną.

W Gminie, osoby uzależnione oraz ich rodziny mogą uzyskać pomoc i wsparcie w Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradni Leczenia Uzależnień, Raj Stowarzyszenie Abstynencki Klub Samopomocy, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ośrodek Pomocy Społecznej.

Liczba osób objętych pomocą ze względu na narkomanię wynosiła odpowiednio: 2012 r. - 3 osoby, 2014 rok – 3 osoby i 2016 r. rok – 2 osoby.

Przemoc w rodzinie

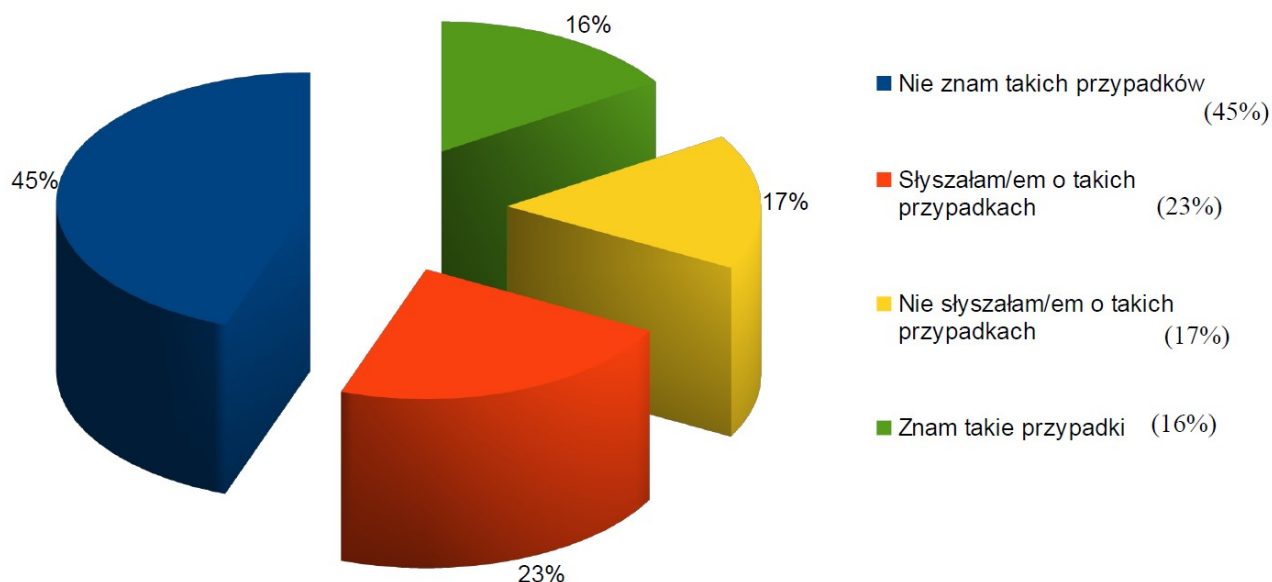
Częstym efektem problemu uzależnień, choć nie jest to regułą, jest przemoc w rodzinie.

Przemoc w rozumieniu ogólnym jest zamierzonym działaniem osoby, instytucji, społeczeństwa lub państwa, które ujemnie wpływa na zdrowie, rozwój fizyczny lub psychospołeczny. (Praca socjalna z osobą lub rodziną z problemem przemocy, Katarzyna Stanek, Warszawa 2014).

Przemoc w rodzinie cechują pewne charakterystyczne kryteria takie jak intencjonalność sprawcy, celowość działania sprawcy, zachowania krzywdzące drugą osobę, ich typy, rodzaje i formy, relacja władzy czy autorytety służąca uwodzeniu i budowaniu patologicznej mocy, konsekwencje u ofiary w różnych sferach jej życia i ich wiele form, łamanie prawa oraz norm społecznych i zasad dotyczących kontaktów międzyludzkich, dynamika przemocy i jej procesy (A. Widera-Wysoczańska, *Mechanizmy przemocy w rodzinie. Z pokolenia na pokolenie*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2010)

W badaniach ankietowych poproszono respondentów o określenie czy w ich najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy. Poniższy diagram przedstawia szczegółowe wyniki:

Diagram nr 14

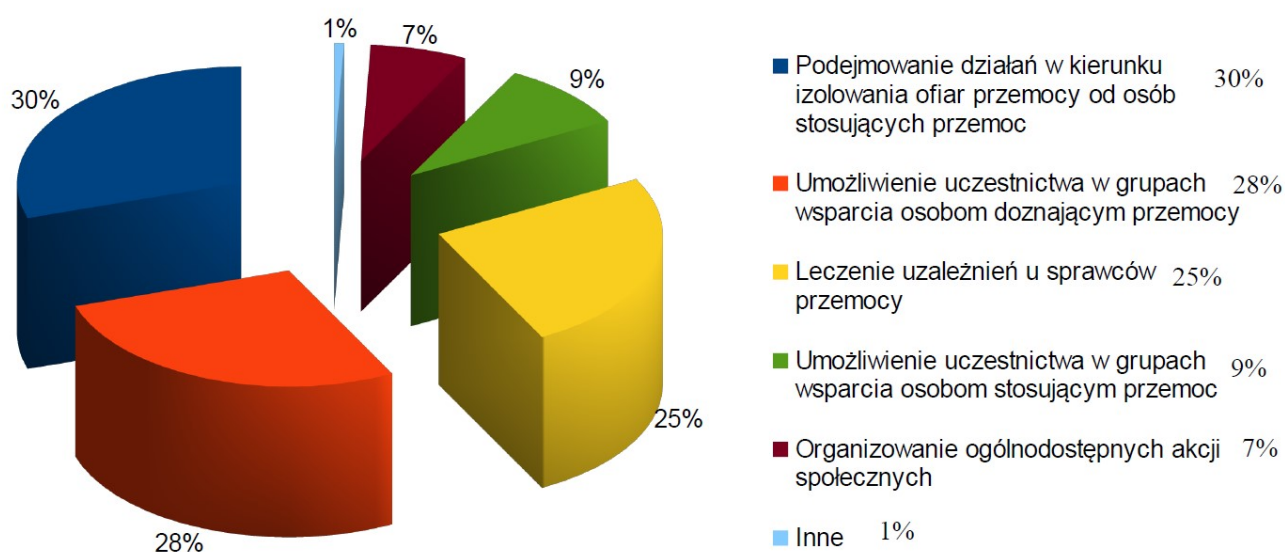

Większość ankietowanych – 45% uznało, że nie zna takich przypadków. 23% słyszało o takich przypadkach, 17% nie słyszało o takich przypadkach, natomiast 16% respondentów zna takie przypadki

Co ciekawe spośród osób, które udzieliły pozytywnej odpowiedzi na pytanie powyżej tylko 37% zadeklarowało, że zgłosiły sprawę do odpowiedniego organu jak: Policja, prokuratura, są czy Zespół Interdyscyplinarny.

Ankietowanych poproszono również o wskazanie działań, które byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej. Układ odpowiedzi przedstawia poniższy diagram:

Diagram nr 15

Największa liczba ankietowanych – 30% stwierdziła, że podejmowanie działań w kierunku izolowania ofiar przemocy od osób stosujących przemoc byłoby najskuteczniejszym działaniem wobec ofiar przemocy. 28% respondentów uznało że byłoby to umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom doznającym przemocy, 25% wskazało na leczenie uzależnień u sprawców przemocy, tylko 9% na umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia osobom stosującym przemoc a 7% na organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych.

W Gminie problemem przemocy w rodzinie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do, którego zadań należy m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. W roku 2012 uruchomiono 32 procedury

„Niebieska Karta” z czego 6 udało się zakończyć z uwagi na zrealizowany Plan Pomocy Rodzinie. W roku 2014 tych procedur było już 46, natomiast w 2016. – 34.

W celu zapobiegania problemowi przemocy oraz niwelowaniu jej skutków realizowany jest „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 dla Gminy Aleksandrów Łódzki”, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie samorządu lokalnego.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

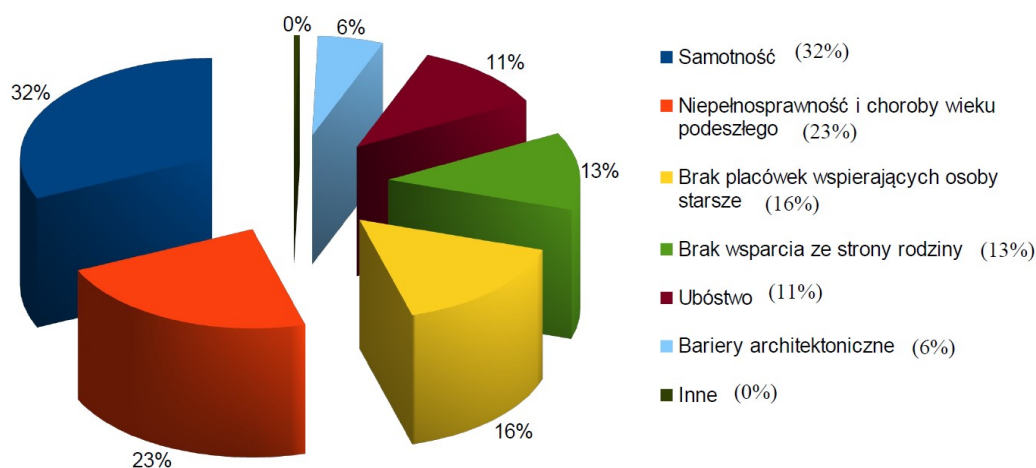
Osoby starsze

Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem społecznym, z którym muszą się zmierzyć z reguły kraje wysokorozwinięte. Spadek urodzeń żywych przy jednoczesnym wydłużeniu życia osób starszych, skutkuje negatywną zmianą struktury społecznej. Niska liczba dzieci oraz osób w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym ma negatywny wpływ na sytuację gospodarczą i ekonomiczną danego regionu.

W Gminie liczba osób w wieku poprodukcyjnym rośnie i tak w 2012 roku było to 4 145 osób, w 2014r. 4 859 osób a w roku 2016 - 5 804 osób.

Podczas badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszej Strategii, zapytano społeczność lokalną o problemy które najczęściej spotykają osoby starsze z terenu Gminy. Układ odpowiedzi przedstawia poniższy diagram:

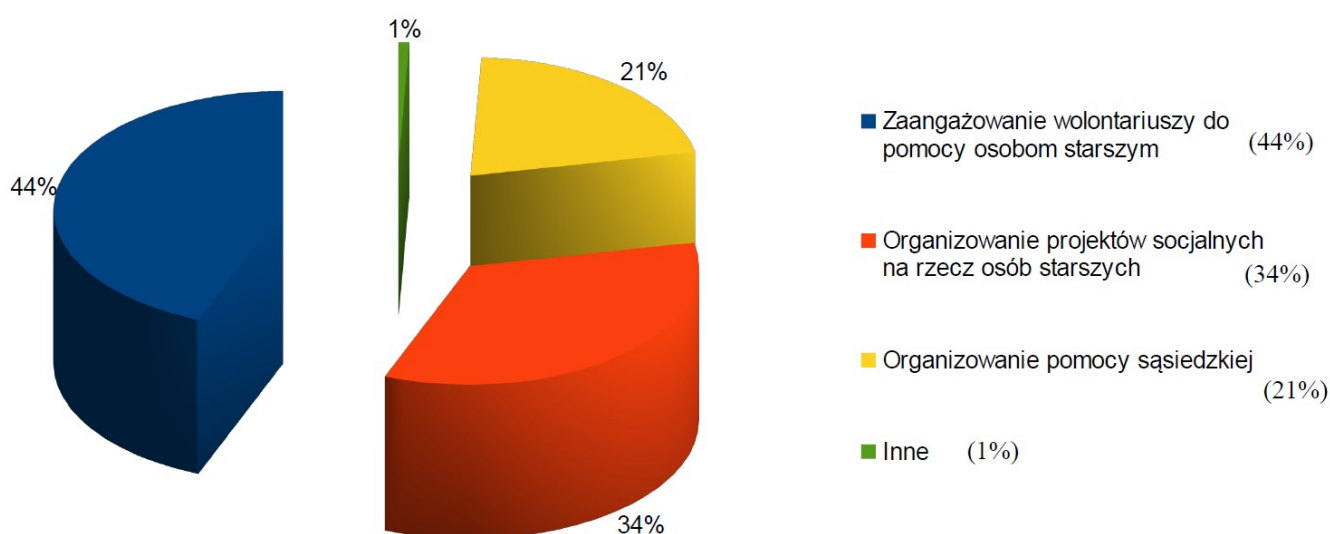
Diagram nr 16

Zdaniem ankietowanych największym problemem z którym muszą się zmierzyć osoby starsze to samotność (32%). Do kolejnych zaliczono niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (23%), brak placówek wspierających osoby starsze (16%), brak wsparcia ze strony rodziny (13%) oraz ubóstwo (11%) i bariery architektoniczne (6%).

Badani zostali również poproszeni o wskazanie działań które poprawiłyby sytuację osób starszych z terenu Gminy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy diagram:

Diagram nr 17

Prawie połowa respondentów (44%) uznała, że zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym poprawiłoby ich sytuację. Nieco mniej bo 34% ankietowanych opowiedziało się za organizowaniem projektów socjalnych na rzecz osób starszych, natomiast 21% za organizowaniem pomocy sąsiedzkiej.

Na terenie naszej Gminy od lat funkcjonuje Dom Dziennego Pobytu „WRZOS”, który wchodzi w skład Działu – Centrum Pomocy Rodzinie i Usług Socjalnych, a ten z kolei jest komórką organizacyjną Ośrodka Pomocy Społecznej i działa w oparciu o przepisy art.51 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Stanowi on odpowiedź na zróżnicowane potrzeby starszych mieszkańców naszego miasta. Przeznaczony jest dla osób, które ze względu na wiek, chorobę, samotność wymagają wsparcia, którego rodzina nie jest w stanie im zapewnić. Dom jest przeznaczony dla 70 osób.

Zapewnia wsparcie w aktywizacji ich życia bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania poprzez: zajęcia w ramach organizacji wolnego czasu, zajęcia z zakresu profilaktyki zdrowotnej, wyżywienie: śniadanie i obiad, udzielanie pomocy w załatwianiu trudnych spraw życiowych. Co więcej w grudniu 2011r. W Gminie rozpoczął swoją działalność Uniwersytet Trzeciego Wieku, którego oferta zawiera nie tylko wykłady ale również zajęcia językowe, kulinarne, komputerowe, a nawet gimnastyczne i taneczne.

Ważną pomocą świadczoną osobom starszym jest wspieranie w formie kompleksowych usług opiekuńczych w domu podopiecznego. W 2012 r. Ośrodek świadczył usługi dla 45 osób, w 2014 r. dla 42 osób a w 2016 r. dla 45 osób. Liczba osób wymagająca tego rodzaju wsparcia utrzymuje się na stałym poziomie.

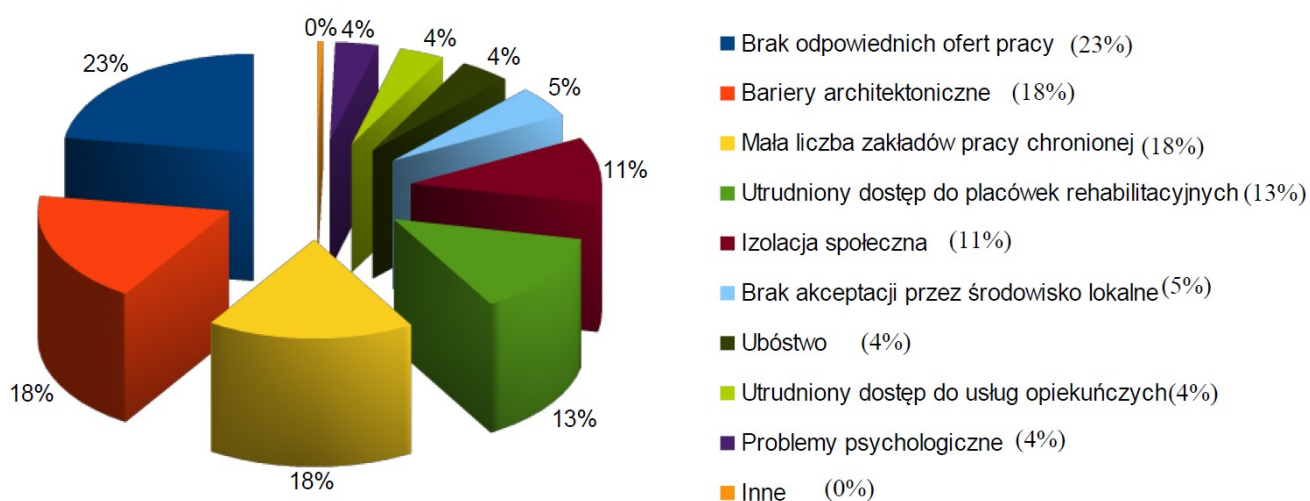
Osoby niepełnosprawne

Zgodnie z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych osoby niepełnosprawne to takie, „*które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może w oddziaływaniu z różnymi barierami utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami*” (art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006r., ogłoszona 25 października 2012 (Dz. U. z 2012r., poz. 1169).

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (GUS BAEL) w 2016 r. w Polsce zamieszkiwało 3 207 tys. osób niepełnosprawnych prawnie w wieku 16 lat i więcej, tj. 10,4% ogółu populacji Polski w tej grupie wiekowej. Mężczyźni stanowili 50,3% populacji osób niepełnosprawnych (1 614 tys. osób), a kobiety 49,7% (1 593 tys. osób). 63,3% osób niepełnosprawnych (2 030 tys.) mieszkało w miastach, a 36,7% (1 177 tys.) na wsi. Liczba osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym według tzw. ekonomicznych grup wieku (18–59 dla kobiet i 18–64 dla mężczyzn) wynosiła 1773 tys., co stanowiło 8 % ludności Polski w tym wieku. (Dane średnioroczne za 2016r., na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – GUS BAEL).

W badaniach ankietowych zapytano społeczność, jakich problemów najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z terenu Gminy Aleksandrów Łódzki. Wyniki przedstawia poniższy diagram:

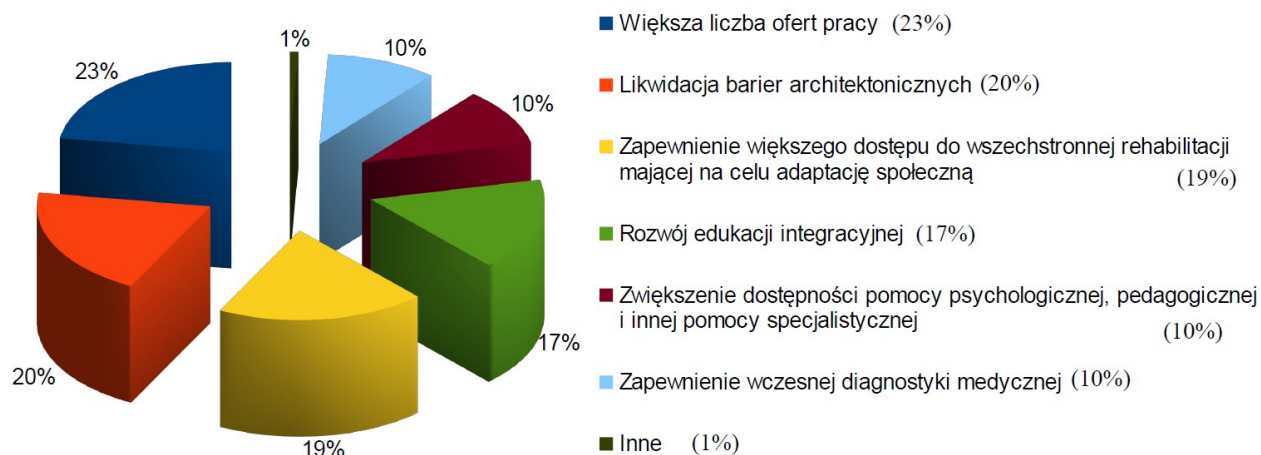
Diagram nr 18

Według respondentów w Gminie brak jest odpowiednich ofert pracy (23%) dla osób niepełnosprawnych. Ponadto zmagają się one z barierami architektonicznymi oraz małą liczbą zakładów pracy chronionej (18%), utrudniony jest również dostęp do placówek rehabilitacyjnych (13%). zdaniem ankieterowanych osoby niepełnosprawne są izolowane społecznie (11%).

Badanych poproszono również o wskazanie działań które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym Gminy Aleksandrów Łódzki. Dokładne dane w tym zakresie przedstawia poniższy diagram:

Diagram nr 19

Wyniki badań ankietowych wskazują, że najlepszym sposobem na włączenie osób niepełnosprawnych w życie lokalnego społeczeństwa byłaby większa liczba ofert pracy (23%), likwidacja barier architektonicznych (20%), zapewnienie większego dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną (19%) , rozwój edukacji integracyjnej (17%), zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej (10%) oraz zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej (10%).

Na terenie Gminy osoby niepełnosprawne mogą otrzymać wsparcie w Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin INNA BAJKA, które działa przy Zespole Szkół Specjalnych, Polskim Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Aleksandrowie Łódzkim (siedziba w Środowiskowym Domu Samopomocy przy ul. 1-go Maja 43/47), Środowiskowym Domu Samopomocy przy ul. Piotrkowskiej 4/6.

Osoby niepełnosprawne otrzymują również pomoc w Ośrodku Pomocy Społecznej. Jest to wsparcie nie tylko finansowe, ale również praca socjalna prowadzona w bardzo szerokim zakresie oraz pomoc niepieniężna w formie usług opiekuńczych czy też wsparcie udzielane w mieszkaniach chronionych. W 2012 roku z pomocy społecznej skorzystało 307 osób z powodu niepełnosprawności (15% wszystkich osób korzystających z pomocy), w 2014 roku było to 320 osób (14% wszystkich osób korzystających z pomocy), natomiast w 2016 roku 319 osób (15% wszystkich osób korzystających z pomocy).

Jak widać liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy Ośrodka utrzymuje się na stałym poziomie.

18. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZYPOMOCY ANALIZY SWOT I SMART

SWOT to popularna heurystyczna (gr. heurisko – odkrywam, znajduję) technika służąca do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy (Strengths, Weaknesses, Opportunities i Threats);

S (Strengths) – mocne strony płynące z wewnątrz; wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę.

W (Weaknesses) – słabe strony płynące z wewnątrz; wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę.

O (Opportunities) – szanse płynące z zewnątrz; wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany.

T (Threats) – zagrożenia płynące z zewnątrz; wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany na niekorzyść.

SWOT jest stosowana jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy i oceny. Pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania strategii działania opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń.

Tabela nr 19 W oparciu o poniższą tabelę SWOT zostanie przeprowadzona analiza problemów

	Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne (ocena organizacji - gminy)	(S) Mocne strony: - infrastruktura zapewniająca realizację działań przez Gminę; - wykwalifikowana kadra; - dobra znajomość środowiska społecznego, diagnozowanego przez OPS AŁ; - skuteczna realizacja programów naprawczych: edukacyjnych, profilaktycznych, aktywizacyjnych; - aktywne postawy społeczne mieszkańców Gminy; - spadek bezrobocia; - wzrost liczby osób zatrudnionych u pracodawcy.	(W) Słabe strony: - niewystarczająca liczba przedsiębiorstw/firm działających na terenie gminy, zatrudniających pracowników; - niewystarczająca aktywność zawodowa osób o niskich kwalifikacjach zawodowych; - coraz większa polaryzacja społeczna i zawodowa dotycząca osoby z syndromem bezrobotnego.
Zewnętrzne (ocena otoczenia)	(O) Szanse: - możliwość pozyskiwania środków w ramach funduszy strukturalnych UE; - aktywna polityka rządu w zakresie przeciwdziałania bezrobociu; - wzrost nakładów finansowych z budżetu państwa na działania realizowane w obszarze pomocy społecznej; - skuteczna realizacja dokumentów rządowych, jak np. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Polski do 2025 roku.	(T) Zagrożenia: - ryzyko zmniejszenia nakładów finansowych z budżetu państwa na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu i skutków bezrobocia (syndrom bezrobotnego); - zagrożenie wartości moralnych; - konsumpcyjny sposób i styl życia społeczeństwa.

Na podstawie zebranego materiału badawczego, sporządzonej diagnozy oraz analizy SWOT ustalono, że problemem dominującym jest bezrobocie i jego skutki. Tak, więc za szczególnie narażone uznano osoby bezrobotne i ich rodziny oraz dzieci, młodzież pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych. Kolejnymi osobami dotkniętymi lokalnymi problemami społecznymi są należący do grupy osób niepełnosprawnych, chorych i starszych. Narażone na problemy społeczne są również osoby samotnie wychowujące dzieci, rodziny wielodzietne, dotknięte problemem uzależnień, przemocą domową. Ubóstwo i bezradność życiowa są także podawane, jako częste przyczyny nieprawidłowości w procesie integracji społecznej.

Do każdego celu strategicznego przypisano cele operacyjne, a przy ich konstruowaniu wykorzystano zasadę **SMART**. Nazwa jest akronimem od angielskiego: Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time-bound.

Poprawnie sformułowane **cele powinny być**:

S (Specific) skonkretyzowane – jego zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu, sformułowanie powinno być jednoznaczne i nie pozostawiające miejsca na luźną interpretację,

M (Measurable) mierzalne – a więc tak sformułowany, by można było liczbowo wyrazić stopień realizacji celu, lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną „sprawdzalność” jego realizacji,

A (Achievable) osiągalne – cel zbyt ambitny podkopuje wiarę w jego osiągnięcie i tym samym motywację do jego realizacji,

R (Relevant) istotne – cel powinien być ważnym krokiem naprzód, jednocześnie musi stanowić określoną wartość dla tego, kto będzie go realizował,

T (Time-bound) określone w czasie – cel powinien mieć dokładnie określony horyzont czasowy w jakim zamierzamy go osiągnąć.

CZĘŚĆ III PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Misja strategii

Misja wyraża kierunek strategiczny wynikający z wcześniej opracowanej analizy. Jest punktem wyjścia do prac nad celami strategicznymi.

Misją niniejszej Strategii jest zintegrowany i spójny system realizacji polityki społecznej na terenie Gminy Aleksandrów Łódzki. Co wyrażać się ma we wspólnych działaniach administracji samorządowej, partnerów społecznych i gospodarczych na rzecz:

1. Rozwoju lokalnej demokracji;
2. Integracji społecznej;
3. Przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
4. Równości szans i niedyskryminacji;
5. Niepowielania stereotypów;
6. Zapobiegania inkluzji społecznej;
7. Wspomagania procesu włączenia społecznego w szczególności osób ubogich, zagrożonych wykluczeniem społecznym, wykluczonych społecznie.

Obszary i cele strategii

Diagnoza dominujących problemów społecznych, mających wpływ na realizację spójnej polityki społecznej na terenie Gminy, oraz określenie misji strategii umożliwiły wyłonienie głównych celów strategicznych.

Doprecyzowano pięć zasadniczych celów, które wymagają strategicznego oddziaływania w najbliższej perspektywie czasowej. Zarządzanie realizacją mniejszej ilości celów umożliwi skoncentrowanie zasobów i środków na tym co najważniejsze do rozwiązania i do realizacji.

Cele główne Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cel główny 1

Prowadzenie działań zapewniających bezpieczeństwo i ochronę prawną wszystkim mieszkańcom Gminy, a w szczególności z grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Cel główny 2

Aktywizacja osób bezrobotnych oraz minimalizowanie skutków bezrobocia.

Cel główny 3

Tworzenie sprawnego systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspieranie rodzin poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Cel główny 4

Utrzymanie osób starszych, chorych, niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cel główny 5

Rozwój zasobów społecznych i kapitału ludzkiego.

Termin realizacji: 2018 – 2024

Jednostki odpowiedzialne za realizację:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.
2. Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu.
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Komisarjat Policji w Aleksandrowie Łódzkim.
5. Młodzieżowy Dom Kultury w Aleksandrowie Łódzkim.
6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.
7. Placówki oświatowe.
8. Zakłady opieki zdrowotnej.
9. Organizacje pozarządowe.

Cele operacyjne Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych

Ad. Cel główny 1

Prowadzenie działań zapewniających bezpieczeństwo i ochronę prawną wszystkim mieszkańcom Gminy, a w szczególności z grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, podlegających dyskryminacji i nierównemu traktowaniu.

Cele operacyjne:

- 1) Diagnozowanie środowiska lokalnego, podejmowanie działań prewencyjnych, zachowawczych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony prawnej wszystkim mieszkańcom Gminy.
- 2) Koordynacja współpracy i przepływu informacji między instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc psychologiczną, socjalną i prawną rodzinom z problemami życiowymi – zwłaszcza ofiarom i świadkom przemocy, osobom podlegającym dyskryminacji i nierównemu traktowaniu.
- 3) Opracowanie programów z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną i pozyskiwanie środków na bezpłatne oferowanie pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej.
- 4) Cykliczne i tematyczne prowadzenie kampanii informacyjnych mających przyczynić się do zwiększenia świadomości społecznej mieszkańców na temat problemów społecznych niosących za sobą niepożądane skutki (np.: uzależnienia, przemoc, dyskryminacja i nierówne traktowanie).
- 5) Upowszechnianie i aktualizowanie informacji o instytucjonalnej pomocy świadczonej na rzecz mieszkańców Gminy Aleksandrów Łódzki:
 - a) instytucje samorządowe;

- b) instytucje rządowe;
 - c) organizacje pozarządowe.
- 6) Tworzenie zintegrowanego systemu powiadamiania, reagowania i pomocy osobom w sytuacjach kryzysowych.
 - 7) Kontynuacja prac Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy – w skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: organów sprawiedliwości, oświaty, zdrowia, pomocy społecznej, itp. w zależności od rozpoznanych potrzeb).
 - 8) Udoskonalenie i kontynuowanie realizacji programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców, opiekunów.
 - 9) Realizacja programów terapeutycznych i interwencyjnych, zapobiegających degradacji społecznej dzieci i młodzieży poprzez organizowanie czasu wolnego.
 - 10) Aktywizacja społeczna i rozwijanie indywidualnych zainteresowań młodzieży.
 - 11) Zwiększenie bezpieczeństwa w szkołach poprzez:
 - a) zintensyfikowanie działań profilaktycznych, prewencyjnych, zachowawczych;
 - b) koordynowanie przepływu informacji o wszelkich atakach przemocy i wymuszeń;
 - c) uwrażliwienie zespołów pedagogicznych i młodzieży na zdarzające się przypadki przemocy i wymuszeń.
 - 12) Realizacja środowiskowych działań na rzecz ograniczenia spożycia alkoholu, w szczególności przez osoby nieletnie, w tym na rzecz egzekwowania zakazu spożywania alkoholu przez osoby nieletnie.
 - 13) Kontynuacja i rozwój pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
 - 14) Kontynuacja tworzenia programów wsparcia oraz grup wsparcia dla osób współuzależnionych.
 - 15) Zapewnienie schronienia i systemu wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności.
 - 16) Opracowanie i wdrażanie przez Komisariat Policji w AŁ programów profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem problemów dotyczących demoralizacji dzieci i młodzieży.
 - 17) Popularyzowanie przez Komisariat Policji w AŁ wiedzy o skutecznych metodach i środkach zapobiegania zjawiskom patologii społecznej (np.: uzależnienia, przemoc, wymuszenia, nierówne traktowanie).

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- 1) Ilość przeprowadzonych kampanii informacyjnych - tematycznych w celu zwiększenia świadomości społecznej mieszkańców Gminy Aleksandrów Łódzki.
- 2) Ilość wydanych poradników, publikacji i materiałów informacyjno-edukacyjnych, liczba programów medialnych.
- 3) Liczba instytucji i organizacji działających w systemie przepływu informacji

międzyinstytucjonalnej.

- 4) Ilość zrealizowanych programów:
 - a) profilaktycznych w tym na rzecz dzieci i młodzieży;
 - b) terapeutycznych i interwencyjnych na rzecz dzieci i młodzieży;
 - c) wsparcia rodzin;
 - d) wsparcia osób współuzależnionych;
 - e) radzenia sobie z agresją.
- 5) Kwota pozyskanych funduszy na realizację programów.
- 6) Liczba osób uczestniczących w programach.
- 7) Ilość zorganizowanych i przeprowadzonych akcji na temat zagrożeń czyhających na dzieci i młodzież.
- 8) Ilość i rodzaje organizowanych imprez dla dzieci i młodzieży.
- 9) Ilość instytucji i organizacji zaangażowanych w organizację imprez dla dzieci i młodzieży.
- 10) Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w organizowanych imprezach.
- 11) Ilość spotkań z rodzicami, opiekunami.
- 12) Liczba rodziców, opiekunów biorących udział w spotkaniach.
- 13) Liczba rozpoznanych nowych środowisk wymagających wsparcia.
- 14) Liczba powołanych grup roboczych w ramach zespołu interdyscyplinarnego.
- 15) Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych.
- 16) Liczba osób nieletnich zatrzymanych w stanie nietrzeźwym.
- 17) Liczba interwencji Policji wobec osób w stanie nietrzeźwości zakłócających porządek publiczny.
- 18) Liczba podmiotów współpracujących w ramach reagowania i pomocy osobom w sytuacjach kryzysowych.
- 19) Liczba dzieci z rodzin z problemem uzależnień objętych pomocą przez instytucje i organizacje.
- 20) Liczba specjalistycznych szkoleń zorganizowanych i przeprowadzonych dla pracowników pierwszego kontaktu.
- 21) Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.
- 22) Ilość pogadanek, warsztatów przeprowadzonych w szkołach na temat problemu przemocy, wymuszeń, agresji, dyskryminacji i nierównego traktowania.
- 23) Ilość osób uczestniczących w pogadankach, warsztatach przeprowadzonych w szkołach na temat problemu pogadanek, warsztatów przeprowadzonych w szkołach na temat problemu przemocy, wymuszeń, agresji, dyskryminacji i nierównego traktowania.
- 24) Ilość ujawnionych przypadków przejawów przemocy, wymuszeń, agresji, dyskryminacji, nierównego traktowania.
- 25) Ilość grup wsparcia dla osób współuzależnionych.

26) Ilość osób uczestniczących w terapii uzależnień.

27) Ilość przeprowadzonych przez Komisariat Policji w Aleksandrowie Łódzkim pogadań, spotkań o skutecznych metodach i środkach zapobiegania zjawiskom patologii społecznej.

Ad. Cel główny 2

Aktywizacja osób bezrobotnych oraz minimalizowanie skutków bezrobocia.

Cele operacyjne:

- 1) Podwyższenie i zwiększenie umiejętności, kompetencji, kwalifikacji osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, co przyczyni się do odnalezienia się na otwartym rynku pracy.
- 2) Skuteczne dostosowanie aktywnych form przeciwdziałaniu bezrobocia do indywidualnych potrzeb, możliwości osób bezrobotnych, barier do pokonania przez osoby bezrobotne mające szczególne trudności społeczno-zawodowe.
- 3) Pozyskiwanie funduszy strukturalnych ze środków UE na realizację programów związanych z aktywizacją na rynku pracy.
- 4) Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla osób bezrobotnych i dla tych, którzy są zagrożeni bezrobociem.
- 5) Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób bezrobotnych.
- 6) Wspieranie organizacji i finansowania centrów integracji społecznej dla osób bezrobotnych.
- 7) Wspieranie organizacji i finansowania aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez poradnictwo i następnie motywowanie do samozatrudnienia, zakładania spółdzielni socjalnych i innej działalności z obszaru ekonomii społecznej.
- 8) Aktywizacja zawodowa młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym.

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- 1) Liczba osób – w podziale na płeć, które podniosły swoje umiejętności, kompetencje i kwalifikacje zawodowe.
- 2) Liczba instytucji, organizacji zaangażowanych w działania na rzecz osób bezrobotnych.
- 3) Liczba instytucji, organizacji zaangażowanych w działania na rzecz bezrobotnej młodzieży.
- 4) Liczba opracowanych programów na rzecz aktywizacji i wsparcia osób bezrobotnych.
- 5) Liczba osób – w podziale na płeć, objętych programami.
- 6) Ilość i rodzaje działań organizowanych na rzecz osób bezrobotnych:
 - a) szkolenia;
 - b) grupy edukacyjne;
 - c) grupy wsparcia;
 - d) grupy samopomocowe;
 - e) specjalistyczne porady udzielone osobom bezrobotnym;

- f) liczba osób objętych poszczególnymi działaniami - w podziale na płeć.
- 7) Liczba osób – w podziale na płeć, które skorzystały z usług PUP.
- 8) Częstotliwość aktualizacji ofert pracy zamieszczanych na stronie PUP.
- 9) Kwota pozyskanych funduszy strukturalnych z UE na realizację programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
- 10) Liczba osób bezrobotnych – w podziale na płeć, które podjęły aktywność zawodową (pracują u pracodawcy, są samozatrudnione, założyły spółdzielnie socjalną i tym podobne).

Ad. Cel główny 3

Tworzenie sprawnego systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspieranie rodzin poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

- 1) Zwiększenie monitorowania środowisk zagrożonych trudnymi sytuacjami życiowymi.
- 2) Promowanie, organizowanie i przeprowadzanie różnorodnych form integracji rodzin w społeczności lokalnej:
 - a) wspieranie tworzenia lokalnych koalicji na rzecz rodziny;
 - b) wspieranie organizowania różnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- 3) Promowanie i animowanie idei wolontariatu.
- 4) Rozszerzenie usług profilaktyczno-wspierających na rzecz rodzin dysfunkcyjnych.
- 5) Rozbudzanie potrzeb edukacyjno-kulturalnych, sportowych dzieci i młodzieży w szczególności wywodzących się ze środowisk dysfunkcyjnych, zagrożonych patologią społeczną, patologicznych - od najmłodszych lat.
- 6) Kontynuacja udoskonalania systemu współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc rodzinie, dzieciom i młodzieży.
- 7) Tworzenie grup wsparcia dla rodziców bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- 8) Diagnozowanie potrzeb i wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej w tym objęcie pomocą poprzez ustalanie prawa i wypłatę świadczeń rodzinnych i wychowawczych.
- 9) Organizowanie różnorodnych form edukacji rodziców.
- 10) Prowadzenie działań na rzecz rozwoju systemu opieki nad rodziną, dziećmi, młodzieżą poprzez promowanie i propagowanie idei tworzenia opieki zastępczej.
- 11) Propagowanie idei wolontariatu wśród młodzieży szkół średnich na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży mającym trudności w nauce.

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- 1) Liczba osób i rodzin znajdujących się w rejestrach pomocy społecznej w tym korzystających ze

wsparcia w formie świadczeń rodzinnych i wychowawczych.

- 2) Kwota wydatków na świadczenia realizowane przez pomoc społeczną w tym na świadczenia rodzinne i wychowawcze.
- 3) Liczba kontraktów socjalnych zawartych między klientem pomocy społecznej, a pracownikiem socjalnym w celu zaktywizowania do realizacji indywidualnej ścieżki reintegracji społecznej (proporcja pomiędzy liczbą osób/rodzin realizujących kontrakty socjalne, a ogólną liczbą biorców pomocy społecznej).
- 4) Liczba usamodzielnionych osób/rodzin w stosunku do ogólnej liczby klientów pomocy społecznej.
- 5) Liczba realizowanych programów rządowych realizowanych na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin, dzieci i młodzieży.
- 6) Liczba zorganizowanych i przeprowadzonych imprez środowiskowych tj.: kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych, sportowych, okolicznościowych.
- 7) Liczba osób/rodzin biorących udział w różnorodnych imprezach środowiskowych (kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych, sportowych, okolicznościowych).
- 8) Liczba koalicji działających na rzecz rodziny i liczba osób zaangażowanych w działania, w koalicjach.
- 9) Liczba powstałych grup wsparcia tworzonych przez rodziców.
- 10) Liczba zorganizowanych szkoleń wspierających rozwój kompetencji społeczno-zawodowych pracowników pomocy społecznej.
- 11) Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach wspierających rozwój kompetencji społeczno-zawodowych zakończonych uzyskaniem różnorodnych specjalizacji zawodowych (pracownicy oświaty, pomocy społecznej, służby zdrowia, organów sprawiedliwości itp.)
- 12) Liczba dzieci/rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.
- 13) Liczba dzieci/rodzin objętych nadzorem kuratora sądowego, społecznego.
- 14) Liczba kampanii społecznych propagujących system wspierania rodziny i tworzenia opieki zastępczej dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin bezradnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym/ wykluczonych społecznie.
- 15) Ilość zorganizowanych spotkań edukacyjnych dla rodziców czy opiekunów.
- 16) Liczba wolontariuszy zaangażowanych do pracy na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży korzystających z systemu zabezpieczenia społecznego i socjalnego.
- 17) Liczba rodzin/dzieci objętych wolontariatem.

Ad. Cel główny 4

Utrzymanie osób starszych, chorych, niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

- 1) Diagnozowanie środowiska lokalnego, podejmowanie działań prewencyjnych, zachowawczych w celu zapewnienia ochrony zdrowotnej osób starszych, chorych, niepełnosprawnych.
- 2) Koordynacja współpracy i przepływu informacji między instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc w obszarze zdrowia – zwłaszcza osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym.
- 3) Opracowanie programów z zakresu opieki zdrowotnej i pozyskiwanie środków na bezpłatne oferowanie pomocy medycznej.
- 4) Cykliczne i tematyczne prowadzenie kampanii informacyjnych mających przyczynić się do zwiększenia świadomości społecznej tych osób na temat zdrowego sposobu i stylu życia (np.: choroby cywilizacyjne, choroby układu krążenia, oddechowego, pokarmowego, schorzenia dermatologiczne).
- 5) Upowszechnianie i aktualizowanie informacji o instytucjonalnej służbie zdrowia oraz pomocy społecznej działających na rzecz mieszkańców gminy Aleksandrów Łódzki:
 - a) na terenie gminy Aleksandrów Łódzki;
 - b) na terenie powiatu zgierskiego;
 - c) na terenie regionu łódzkiego.
- 6) Tworzenie zintegrowanego systemu usług socjalnych i z obszaru zabezpieczenia społecznego dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych w sytuacjach kryzysowych.
- 7) Animowanie działalności rady seniorów – w skład rady wchodzi seniorzy i inne osoby w zależności od rozpoznanych obszarów merytorycznych i potrzeb lokalnych.
- 8) Udoskonalenie i kontynuowanie realizacji programów aktywizacyjnych, integracyjnych, prozdrowotnych skierowanych do osób starszych, chorych, niepełnosprawnych
- 9) Realizacja programów terapeutycznych i interwencyjnych, zapobiegających degradacji społecznej seniorów.
- 10) Aktywizacja społeczna i rozwijanie indywidualnych zainteresowań osób starszych, osamotnionych w dziennych ośrodkach wsparcia.
- 11) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów poprzez:
 - a) zintensyfikowanie działań profilaktycznych, prewencyjnych, zachowawczych;
 - b) koordynowanie przepływu informacji o wszelkich możliwych sposobach zapewnienia integracji społecznej, samorealizacji, rozwoju aktywności intelektualnej, fizycznej;
 - c) uwrażliwianie dzieci, młodzieży w szkołach na problemy wieku starczego i wynikające z

niepełnosprawności, oraz z długotrwałych lub ciężkich chorób.

- 12) Realizacja środowiskowych działań na rzecz osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, w szczególności przez dzieci i młodzież.
- 13) Kontynuacja i rozwój pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
- 14) Animowanie tworzenia grup wsparcia i programów wspierających samorealizację - przy wykorzystaniu zasobów instytucjonalnych na terenie gminy (biblioteki, basen, sale gimnastyczne, dom kultury, parki, skwery, ośrodek sportu i rekreacji, ścieżki rowerowe, kawiarenki itp.).
- 15) Zapewnienie systemu wsparcia dla osób wymagających usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
- 16) Opracowanie i wdrażanie przez instytucje służb społecznych, organizacje pozarządowe, firmy działające w obszarze ekonomii społecznej programów wspierających utrzymanie osób starszych, chorych, niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania/lokalnym.
- 17) Popularyzowanie przez gminę AŁ wiedzy o skutecznych metodach i środkach zapobiegania zjawiskom inkluzyjności społecznej osób starszych, chorych, niepełnosprawnych poprzez publikacje i informowanie w mediach lokalnych o aktualnie oferowanych przedsięwzięciach środowiskowych.

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- 1) Ilość przeprowadzonych kampanii informacyjnych – tematycznych w celu zwiększenia świadomości społecznej mieszkańców gminy Aleksandrów Łódzki.
- 2) Ilość wydanych poradników, publikacji i materiałów informacyjno-edukacyjnych, liczba programów medialnych.
- 3) Liczba instytucji i organizacji działających w systemie przepływu informacji międzyinstytucjonalnej.
- 4) Ilość zrealizowanych programów:
 - a) profilaktycznych dla osób będących w kryzysie;
 - b) terapeutycznych i interwencyjnych;
 - c) wsparcia seniorów;
 - d) wsparcia osób niepełnosprawnych;
 - e) radzenia sobie z osamotnieniem i z groźbą wykluczenia społecznego.
- 5) Kwota pozyskanych funduszy na realizację programów.
- 6) Liczba osób uczestniczących w programach.
- 7) Ilość zorganizowanych i przeprowadzonych akcji na temat zagrożeń czyhających na osoby osamotnione.
- 8) Ilość i rodzaje organizowanych imprez przez dzieci i młodzież.

- 9) Ilość instytucji i organizacji zaangażowanych w organizację imprez dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych.
- 10) Liczba osób biorących udział w organizowanych imprezach.
- 11) Liczba rozpoznanych nowych środowisk wymagających wsparcia.
- 12) Liczba utworzonych grup samopomocowych.
- 13) Liczba podmiotów współpracujących w ramach reagowania i pomocy osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym w sytuacjach kryzysowych.
- 14) Ilość pogadanek, warsztatów przeprowadzonych w szkołach na temat problemu starzenia się, przechodzenia przez proces leczenia, rehabilitacji przez osoby długotrwale i ciężko chore, niepełnosprawne, na temat dyskryminacji i nierównego traktowania tych osób.
- 15) Ilość osób uczestniczących w pogadankach, warsztatach przeprowadzonych w szkołach na temat problemu starzenia się, przechodzenia przez proces leczenia, rehabilitacji przez osoby długotrwale i ciężko chore, niepełnosprawne, na temat dyskryminacji i nierównego traktowania tych osób.
- 16) Ilość ujawnionych przypadków przejawów przemocy, wymuszeń, agresji, dyskryminacji, nierównego traktowania w stosunku do osób słabszych (starszych, chorych, niepełnosprawnych)
- 17) Ilość grup wsparcia dla osób starszych i chorujących.
- 18) Ilość osób uczestniczących w grupach wsparcia.
- 18) Ilość publikacji i informacji w mediach lokalnych o aktualnie oferowanych przedsięwzięciach środowiskowych na rzecz osób starszych, chorych, niepełnosprawnych.

Ad. Cel główny 5

Rozwój zasobów społecznych i kapitału ludzkiego.

Cele operacyjne:

- 1) Diagnozowanie potrzeb i barier do pokonania – dotyczących mieszkańców zagrożonych marginalizacją społeczną i wykluczeniem społecznym.
- 2) Kontynuacja tworzenia warunków przez gminę do partycypacji społecznej mieszkańców w procesie decydowania o ważnych sprawach i wydatkach gminy – np.: przeprowadzanie konsultacji społecznych, ogłaszanie kolejnych edycji budżetu obywatelskiego.
- 3) Realizacja działań propagujących wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej, partnerstw krajowych, międzysektorowych itp.
- 4) Wspieranie rozwoju aktywności gospodarczej mieszkańców gminy.
- 5) Dalszy rozwój i tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, sztuki i sportu.

- 6) Upowszechnianie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej.
- 7) Pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy strukturalnych UE, z funduszy MRPiS).
- 8) Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji przez pracowników pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, konwersatoriach, i innych specjalistycznych formach kształcenia.
- 9) Realizacja przedsięwzięć umożliwiających korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie tj. szkolenia, kursy dla dorosłych mieszkańców gminy, udział w uniwersytecie trzeciego wieku.
- 10) Włączenie do działań partnerów społecznych, gospodarczych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, pracodawców na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społeczno-zawodowych mieszkańców.
- 11) Propagowanie wolontariatu – zwłaszcza wśród młodzieży – w celu realizacji działań wspierających na rzecz każdego mieszkańca gminy (od przedszkolaka do stulotka).

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- 1) Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych i liczba edycji budżetu obywatelskiego.
- 2) Kwota wydatkowanych środków pieniężnych na realizację budżetu obywatelskiego.
- 3) Ilość przeprowadzonych kampanii nt. wiedzy o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej, partnerstw krajowych, międzysektorowych itp.
- 4) Ilość utworzonych podmiotów gospodarczych.
- 5) Ilość zorganizowanych imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych.
- 6) Ilość osób uczestniczących w takich imprezach.
- 7) Ilość komunikatów, informacji w mediach lokalnych o oferowanej pomocy społecznej.
- 8) Ilość zrealizowanych projektów z obszaru pomocy społecznej przy wsparciu środków zewnętrznych (UE, MRPiS).
- 9) Kwota środków wydatkowanych na te projekty.
- 12) Liczba pracowników gminy z każdego sektora merytorycznego: pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, itp. uczestniczących w szkoleniach, konferencjach, konwersatoriach, i innych specjalistycznych formach kształcenia.
- 10) Ilość uzyskanych certyfikatów potwierdzających podwyższenie kompetencji i kwalifikacji przez pracowników gminy.
- 11) Ilość osób dorosłych uczestniczących w szkoleniach i kursach.
- 12) Ilość wydanych poświadczeń o uczestnictwie w szkoleniach i kursach.
- 13) Ilość osób korzystających z oferty uniwersytetu trzeciego wieku.
- 13) Ilość włączonych do działań partnerów społecznych, gospodarczych, organizacji

pozarządowych, przedsiębiorców, pracodawców na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społeczno-zawodowych mieszkańców.

14) Ilość powstałych klubów wolontariusz i liczba osób zaangażowanych wolontariat.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej za koordynację realizacji strategii, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 odpowiada ośrodek pomocy społecznej.

Monitoring i koordynacja będzie się odbywać w oparciu o harmonogram realizacji Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych. Cykliczne gromadzenie danych (w oparciu harmonogram pracy) na temat realizowanych zadań i ich analiza pod kątem rozwiązywania problemów pojawiających się w trakcie wdrażania Strategii, będzie realizowane przez Zespół oceniający Strategię – powołany stosownym zarządzeniem Burmistrza Aleksandrowa Łódzkiego. W skład tego Zespołu wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Strategia nie jest dokumentem zamkniętym. W trakcie monitoringu i wykrywania nowych problemów czy potrzeb, możliwe jest planowanie nowych działań, które będą się wpisywały w aktualne potrzeby społeczeństwa.

Narzędziem, które będzie wykorzystane do oceny stopnia wdrożenia Strategii będą wskaźniki osiągnięcia celów, sformułowane pod każdym celem operacyjnym.

Częstkowe sprawozdania z realizacji Strategii, będą sporządzane najpóźniej do 30 czerwca za rok poprzedni, a następnie przekazywane Burmistrzowi Aleksandrowa Łódzkiego. Za wykonanie sprawozdań odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.

3. RAMY FINANSOWE

Ze względu na długoterminowe działania ujęte w Strategii nie ma możliwości dokładnego i realnego określenia nakładów finansowych potrzebnych na realizację zapisanych w niej celów.

Przewiduje się, że działania ujęte w Strategii będą finansowane z budżetu Państwa, budżetu Gminy Aleksandrów Łódzki, z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł.

UWAGI KOŃCOWE

Niniejsza Strategia zakłada realizację zadań polityki społecznej, uwzględniając aktualne problemy i potrzeby społeczności Gminy, przy jednoczesnym uwzględnieniu potencjału Gminy w okresie najbliższych 6 lat.

Osiągnięcie zamierzonych celów będzie zależne od zaangażowania podmiotów, realizujących zadania z zakresu polityki społecznej w Gminie. Współdziałanie w tym zakresie pozwoli na efektywne rozwiązanie problemów oraz uchroni przed dublowaniem działań podejmowanych przez te podmioty na rzecz tego samego odbiorcy.

Zrealizowanie celów będzie również zależne od dostępności funduszy niezbędnych na zaplanowane kierunki działań.

Autorzy dokumentu pragną serdecznie podziękować wszystkim, którzy uczestniczyli w jego tworzeniu, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w Gminie. Jednocześnie pragną wyrazić nadzieję, że dalsza współpraca przy wdrażaniu zapisów Strategii przyczyni się do jej efektywnej realizacji.